

Arbetsmarknadsutsikterna

VÅREN 2018 STOCKHOLMS LÄN

Prognos för arbetsmarknaden 2018–2019

ARBETSFÖRMEDLINGEN
SWEDISH PUBLIC EMPLOYMENT SERVICE

Text

Johan Eklöf, Jacob Grönlund, Arbetsförmedlingen, Analysavdelningen

Eftertryck tillåten med angivande av källa.

Arbetsförmedlingen 2018-06-13

Innehåll

1	Sammanfattning	4
2	Konjunkturläget i Stockholms län	6
3	Prognos över sysselsättning och arbetslöshet	8
4	Efterfrågan på arbetskraft	12
5	Näringsgrenar	16
5.1	Jord- och skogsbruk	17
5.2	Industri	17
5.3	Byggverksamhet	19
5.4	Privata tjänster	22
5.5	Offentliga tjänster	28
6	Utbudet av arbetskraft	33
7	Inskrivna arbetslösa på Arbetsförmedlingen	38
7.1	Arbetslöshetens utveckling	38
7.2	Arbetslöshetens sammansättning	40
8	Fördjupningsruta: Var jobbar personer utan gymnasieutbildning?	45
9	Utmaningar på länets arbetsmarknad	48
10	Bilagor	52
10.1	Bilaga 1 Metod och urval	52
10.2	Bilaga 2 Definitioner	54
10.3	Bilaga 3 Arbetslöshetens sammansättning	55

1 Sammanfattning

Konjunkturläget

Aktiviteten i den globala ekonomin fortsätter att vara hög och utvecklingen är tydligt synkroniserad. Samtidigt visar ett flertal indikatorer att den globala tillväxten befinner sig nära toppen. I Sverige råder högkonjunktur, som fortsätter att mogna. Hög ekonomisk aktivitet och fler anställda är tecken på att den goda, men svagt avtagande utvecklingen håller i sig över prognosperioden. Liksom i övriga riket har konjunkturen i Stockholms län nått en mognadsfas. Ekonomin växer, men i något avtagande takt. Arbetsförmedlingens efterfrågeindikator, visar på fortsatt hög efterfrågan. Även denna visar en avtagande tillväxttakt.

Ökat antal sysselsatta och arbetslösheten fortsätter sjunka

Arbetsförmedlingen bedömer att antalet sysselsatta kommer att öka med 43 000 personer över prognosperioden. Innevarande år är prognosen att antalet sysselsatta i Stockholms län ökar med 23 000 personer. Tillväxttakten avtar något under 2019 och sysselsättningsökningen beräknas till 20 000 personer. Med denna tillväxttakt ökar andelen sysselsatta med 1,9 procent under 2018 och med ytterligare 1,6 procent under 2019. Detta betyder att förra årets prognos om 23 000 fler sysselsatta under 2018 ligger fast och att en naturlig avmattning av tillväxttakten fortsätter under 2019.

I och med en fortsatt god sysselsättningstillväxt i kombination med ett förväntat lägre inflöde av nya arbetslösa förväntas arbetslösheten, både antals- och andelsmässigt att sjunka. Den största anledningen till det färre antalet nya arbetslösa är den kraftiga minskningen av nya inskrivna i etableringsprogrammet till följd av det minskade flyktingmottagandet. Arbetsförmedlingen bedömer att arbetslösheten under det fjärde kvartalet i år uppgår till 69 300 personer (5,9 procent) för att ett år senare sjunkit ytterligare till 68 500 (5,7 procent).

Arbetslöshetens sammansättning

På länets arbetsmarknad finns det två faktorer som är tydligt representerade hos de inskrivna arbetslösa på Arbetsförmedlingen. Dessa faktorer är födelseland och utbildningsnivå. Flödet av nya arbetssökande är relativt högt i Stockholms län, men många som anmäler sig arbetslösa har inom en relativt kort tid ett nytt arbete.

För utrikes födda personer i Stockholms län är arbetslöshetsnivån 13,7 procent, för inrikes födda är arbetslösheten 2,9 procent¹. En stor del av förklaringen till denna stora skillnad är de senaste årens kraftiga ökning av nyanlända flyktingar som deltar i Arbetsförmedlingens etableringsprogram. För denna grupp är vägen till arbete mycket

¹ Öppet arbetslösa och sökande i program, april 2018

längre än för exempelvis inrikes födda beroende på bland annat bristfälliga språkkunskaper, avsaknad av teoretiska kunskaper och nätverk. Därav den högre arbetslöshetsnivån.

Precis som tidigare år är det dock utbildningsnivån som är den tydligaste skillnaden mellan grupper med hög respektive låg arbetslöshetsnivå. För personer med utbildning på minst gymnasienivå är arbetslösheten lägre. För övriga inskrivna, det vill säga de som inte har en slutförd gymnasieutbildning eller lägre utbildningsnivå, är arbetslösheten fortsatt hög.

Utmaningar på Stockholms läns arbetsmarknad

Arbetsgivarna på den svenska arbetsmarknaden efterfrågar arbetskraft med lägst gymnasial utbildning. Samtidigt saknar stora delar av den tillgängliga arbetskraften önskad praktisk och teoretisk kunskap. Detta medför att bristen på arbetskraft består under prognosperioden. Utmaningarna på länets arbetsmarknad kvarstår och att rusta personer som står långt från arbetsmarknaden är fortsatt viktigt för den framtida kompetensförsörjningen.

2 Konjunkturläget i Stockholms län

Fortsatt global tillväxt och hög aktivitet i den svenska ekonomin

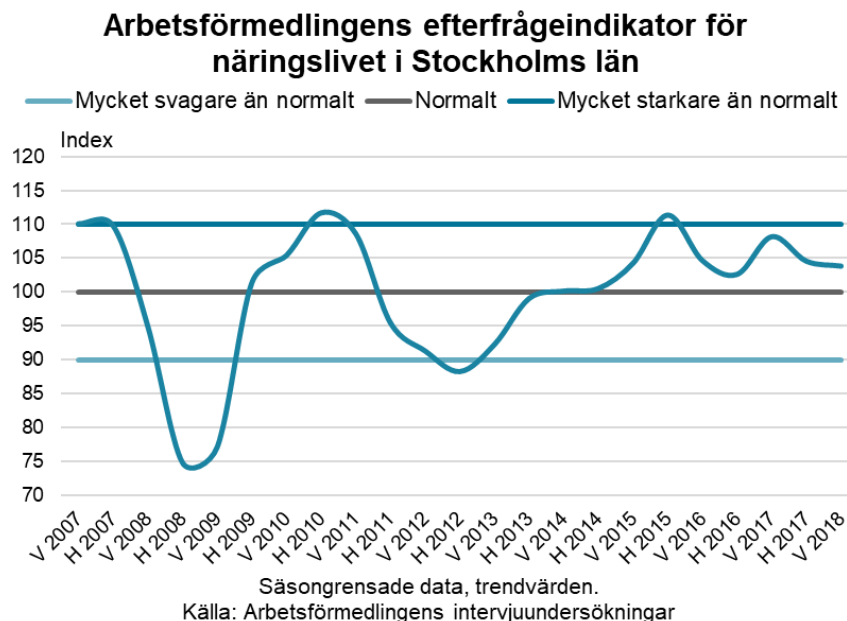
Aktiviteten i den globala ekonomin fortsätter att vara hög och utvecklingen är tydligt synkroniserad såväl geografiskt som sektormässigt. Samtidigt har stämningläget kylts av något jämfört med fjolåret vilket indikerar att den globala tillväxten befinner sig nära toppen. Detta innebär att utvecklingen i den globala ekonomin går in i en mer mogen fas och att tillväxten normaliseras under vår prognosperiod. Att den globala tillväxten fortsätter att vara bredbaserad gynnar samtidigt utvecklingen både i Sverige och i våra nordiska grannländer.

Också i den svenska ekonomin fortsätter aktiviteten således att vara hög. Stämningläget bland företagen fortsätter att vara gott, även om förväntningarna skruvats ned något jämfört med slutet på förra året. Företagen fortsätter även att planera för fler anställda och en fortsatt stor andel arbetsgivare kan endast öka sin verksamhet i begränsad omfattning med befintlig personalstyrka. Detta innebär att högkonjunkturen i den svenska ekonomin fortsätter att mogna.

Fortsatt stark efterfrågan i Stockholms län

Vid senaste prognostillfället hösten 2017 syntes en något avtagande efterfrågeutveckling i Stockholms län. Arbetsförmedlingens efterfrågeindikator² för näringslivet för de kommande sex månaderna har nu planat ut. Det finns en fortsatt svag men marginell nedåtgående trend i indikatorn. Trots detta visar indikatorn dock fortsatt på en starkare efterfrågan på varor och tjänster än normalt. Den näringsgren där efterfrågan beräknas öka mest är inom privata tjänster. Privata tjänster är den största näringsgrenen i länet och sysselsätter drygt 688 000 personer, vilket motsvarar drygt 59 procent av Stockholms läns förvärvsarbetande befolkning mellan 16-64 år. Näringsgrenarna industri och byggverksamhet har fortsatt positiva efterfrågeförväntningar men sjunker från tidigare mycket höga nivåer. Allra tydligast är detta inom byggverksamhet som under 2017 visade historiskt hög efterfrågan.

² För beskrivning av Arbetsförmedlingens efterfrågeindikator se bilaga 2

Varslen i länet fortsätter ligga på en beskedlig nivå, både vad gäller antal varsel och antal personer berörda av dessa. Antalet nyanmälda platser till Arbetsförmedlingen i Stockholms län ligger på motsvarande nivå som förra året. Det är en fortsatt hög nivå, men samtidigt är det färre anmälda lediga platser än under 2016. Det finns flera förklaringar till det minskade antalet anmälda lediga platser. Till exempel har arbetskraftsbristen inom vissa branscher och yrkesområden växt sig så stor att arbetsgivarna valt att överge vanligt annonseringsförfarande och använder sig av andra kanaler för att finna ny personal.

I intervjuundersökningen med länets arbetsgivare ställer Arbetsförmedlingen frågan om kapacitetsutnyttjandet hos länets företag. I svaren finns en, om än liten, synlig ökning bland länets företag som kan öka produktionen av sina varor och tjänster innan de måste rekrytera mer personal. Företagen har med andra ord ett större utrymme att öka sin produktion med oförändrad personalstyrka, än vad som varit fallet vid de senaste prognostillfällena. I vårens intervjuundersökning ser vi även att företagens anställningsplaner på ett års sikt är fortsatt högt över det historiska genomsnittet och till och med något ökande. Detta är motsägelsefullt då sysselsättningstillväxten inte bedöms öka. En av förklaringarna till detta kan vara att länets arbetsgivare önskar anställa personal, men på grund av den utbredda bristen på arbetskraft med efterfrågad kompetens kommer många rekryteringar aldrig att genomföras. Detta beskrivs mer ingående i kommande avsnitt.

Sammantaget bedömer Arbetsförmedlingen att Stockholms län, i likhet med övriga riket, befinner sig fortsatt i en högkonjunktur. Många indikatorer visar på att konjunkturen har nått sin topp och är avtagande, men att det fortsatt kommer att råda en god konjunktur under resten av 2018 och även under 2019.

3 Prognos över sysselsättning och arbetslöshet

I detta avsnitt ges en framåtblickande prognos över sysselsättningsutvecklingen och arbetslöshetsutvecklingen i Stockholms län under 2018 och 2019. Vad gäller sysselsättningsutvecklingen är de huvudsakliga källorna dels SCB:s registerbaserade arbetsmarknadsstatistik³, dels drygt 1 100 arbetsställens egna bedömningar genom Arbetsförmedlingens prognosundersökning⁴. När det gäller arbetslöshetsutvecklingen är det Arbetsförmedlingens verksamhetsstatistik som är utgångspunkten för prognosen.

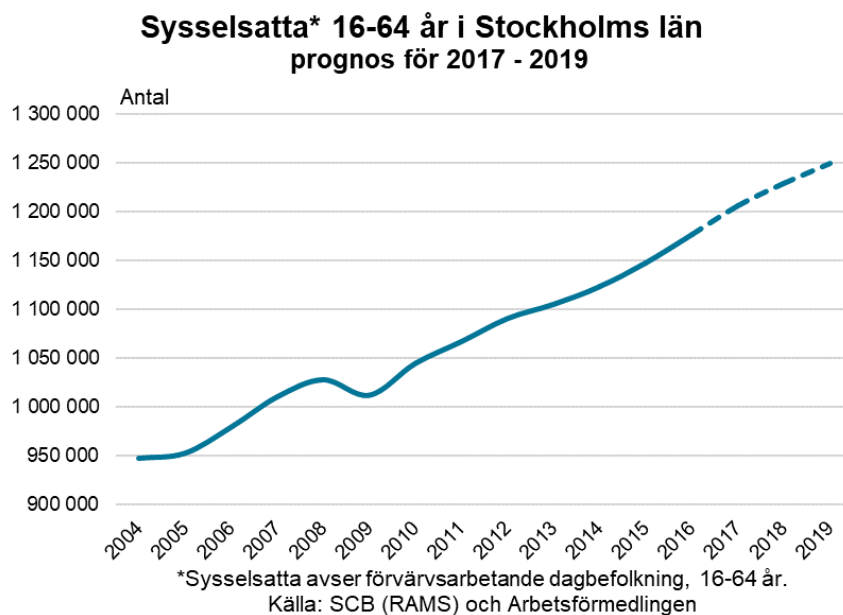
Under de senaste åren har sysselsättningsutvecklingen i Stockholms län varit god. Detta till följd av ett gott efterfrågeläge, såväl nationellt och internationellt. Det finns även tydliga demografiska förklaringar. Antalet personer i befolkningen har haft en fortsatt kraftig utveckling vilket lett till att efterfrågan på både offentlig och privat tjänster ökat. I sin tur har detta lett till att ytterligare stärka sysselsättningsutvecklingen. Utifrån vårens intervjuundersökning, tillsammans med bedömningar av konjunkturläget, regionalt, nationellt och internationellt bedömer Arbetsförmedlingen att Stockholms län kommer uppvisa en fortsatt god, men något avtagande takt i sysselsättningsutvecklingen. Takt i sysselsättningsutvecklingen går att beskriva som en återgång till ett normalläge från att de senaste åren visat upp mycket hög ökningstakt.

Antalet sysselsatta ökar

Den bedömning som gjordes i höstens arbetsmarknadsutsikter för Stockholms län ligger kvar. Arbetsförmedlingen bedömer att sysselsättningen kommer öka med 23 000 personer i år. Nästa år bedöms sysselsättningstillväxten mattas av något och hamna på 20 000 personer. Sammanlagt beräknas 43 000 fler sysselsättas under prognosperioden, vilket innebär ökning på 1,9 procent för 2018 och 1,6 procent för 2019. Antalsmässigt innebär detta att det kommer att vara ca 1 247 000 förvärvsarbetande personer i Stockholms län i slutet av 2019.

³ SCB, RAMS, Förvärvsarbetande dagbefolkning, 16-64 år, 2016.

⁴ Arbetsförmedlingens intervjuundersökning genomförs två gånger om året. Till grund för denna rapport ligger den intervjuundersökning som genomfördes under perioden 5 mars till 13 april 2018.

Inom näringsgrenarna bedöms antalet sysselsatta öka mest i **Finansiell verksamhet och företagstjänster, Offentlig förvaltning m.m.**, samt **Hotell och restaurang inkl. Personliga och kulturella tjänster** under den kommande prognosperioden. Näringsgrenarna med lägst tillväxt bedöms bli **Industri**, samt **Jord- och skogsbruk**. Trots en god sysselsättningstillväxt finns det en potential för högre tillväxt på Stockholms läns arbetsmarknad. Det som bland annat hindrar ytterligare sysselsättningstillväxt är brist på arbetskraft med önskad kompetens inom många yrken och branscher. Ett tydligt exempel på en bransch som har potential att fortsatt växa, men har svårt att göra detta pga. brist på arbetskraft med rätt kompetens är it-branschen.

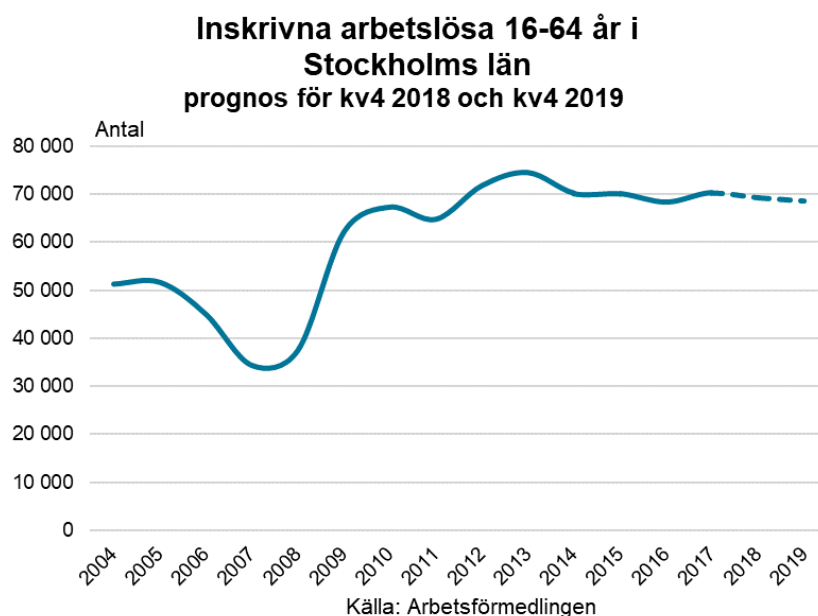
Lägre arbetslöshet i länet

Trots en kraftig befolkningstillväxt under de senaste åren har antalet arbetslösa i Stockholms län legat relativt still. Befolkningstillväxten har inneburit att även arbetskraften ökat. Till följd av den goda efterfrågeutvecklingen på arbetskraft har en stor andel av de som kommit in i arbetskraften blivit sysselsatta. Detta har i sin tur, betytt en kontinuerlig minskning i den relativa arbetslösheten sedan 2013 och framåt. Länet har gått från en relativ arbetslöshet 2013 på 6,9 procent till dagens 5,9 procent⁵.

Arbetsförmedlingen bedömer att antalet inskrivna arbetslösa kommer att minska mellan november 2017 och fjärde kvartalet i år med cirka 1 000 personer. Antalet inskrivna arbetslösa kommer då uppgå till 69 300. Mellan fjärde kvartalet 2018 och fjärde kvartalet 2019 minskar antalet inskrivna arbetslösa med ytterligare 800 personer, vilket innebär att det totala antalet inskrivna arbetslösa i Stockholms län kommer att uppgå

⁵ Arbetsförmedlingen, Relativ arbetslöshet för arbetskraften 16-64 år, april 2018.

till 68 500 personer vid prognosperiodens slut. I relativa tal innebär detta att arbetslösheten kommer fortsätta sjunka i långsam takt. Arbetslösheten beräknas bli 5,9 procent respektive 5,7 procent för kvartal 4 2018 och 2019.

Bedömningen som ligger till grund för prognosen om minskad arbetslöshet i både absoluta och relativa tal grundar sig i en fortsatt god arbetsmarknad, fortsatt hög efterfrågan på arbetskraft och en något lägre befolkningstillväxt till följd av det markant lägre antalet nyanlända som bosätter sig i Stockholms län.

Stockholms län fortsatt viktigt för rikets tillväxt

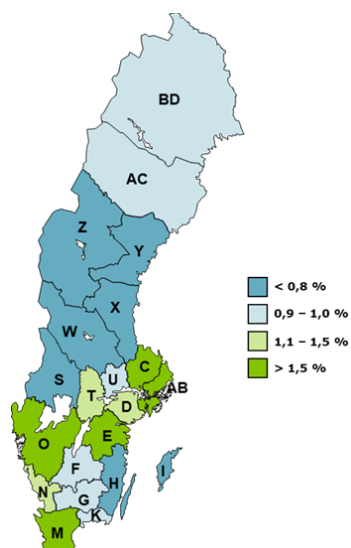
Under 2018 beräknas antalet sysselsatta i hela Sverige öka med totalt cirka 81 000 personer för att under 2019 öka med ytterligare cirka 67 000 personer. Samtliga län beräknas få en sysselsättningstillväxt, men på grund av skillnader i storlek, näringsgrenar etc. kommer länen bidra i olika utsträckning till den totala tillväxten. Faktumet att det råder ett kraftigt inflyttningsnetto från övriga län till rikets tre storstadslän är tydligt om vi studerar prognoserna för sysselsättningstillväxt regionalt. Östergötlands, Uppsala och Västra Götalands län förväntas få den största relativa sysselsättningstillväxten under prognosperioden, men även Skåne och Stockholm förväntas få en god tillväxttakt.

Sysselsättningen i Stockholms län förväntas öka med 1,9 procent 2018 och 1,6 procent 2019. Denna tillväxt motsvarar 23 000 respektive 20 000 fler förvärvsarbetande. Till skillnad från de senaste åren kommer Stockholms län stå för mindre än en tredjedel av rikets totala sysselsättningstillväxt.

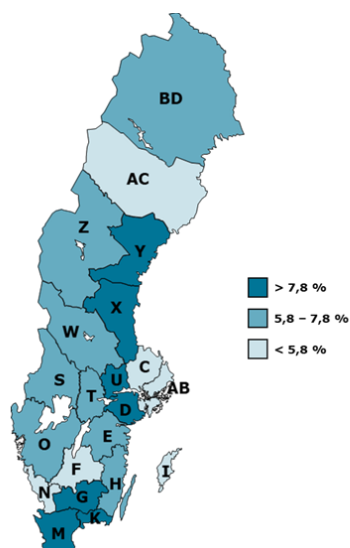
Den högra kartan på nästa sida visar prognosticerad arbetslöshetsnivå i rikets samtliga län kvartal 4 2019. I och med att arbetslösheten sjunker mer i hela landet kommer Stockholms län tappa sin tätposition som det län med lägst arbetslöshet. Till viss del

förklaras detta av att andelen extratjänster är högre i övriga riket än i Stockholms län. De län som beräknas ha lägst arbetslöshet i slutet av 2019 är Västerbottens, Hallands och Uppsala län.

Förväntad procentuell sysselsättningsförändring (16-64 år) mellan kvartal 4 2018 och kvartal 4 2019

Inskrivna arbetslösa 16-64 år som andel av registerbaserad arbetskraft, prognos kvartal 4 2019

AB	Stockholm	I	Gotland	U	Västmanland
C	Uppsala	K	Blekinge	W	Dalarna
D	Södermanland	M	Skåne	X	Gävleborg
E	Östergötland	N	Halland	Y	Västernorrland
F	Jönköping	O	Västra Götaland	Z	Jämtland
G	Kronoberg	S	Värmland	AC	Västerbotten
H	Kalmar	T	Örebro	BD	Norrboten

4 Efterfrågan på arbetskraft

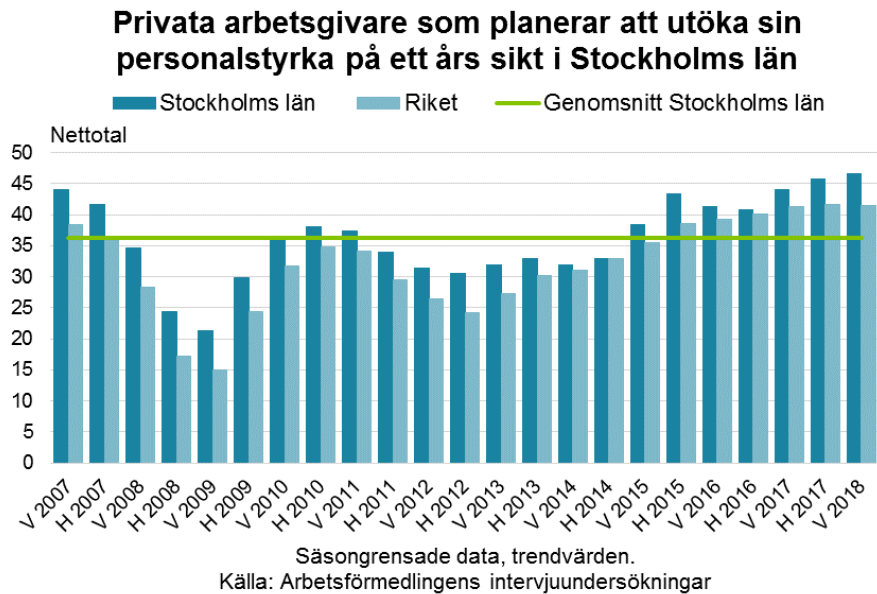
Under 2016 ökade antalet sysselsatta i åldrarna 16-64 med 29 300 personer, vilket motsvarar 2,6 procent.⁶ Efterfrågan på arbetskraft är fortsatt hög och såväl sysselsättningsgrad som antalet sysselsatta har ökat. Trots goda förutsättningar och ett positivt stämningsläge i omvärlden är arbetsgivarna i Stockholms län något mer försiktiga i sina framtidsplaner. Arbetsgivarna gör förvisso bedömningen att efterfrågan på deras varor och tjänster kommer att öka mer än normalt de kommande sex månaderna, men inte i samma utsträckning som tidigare.

Diagrammet nedan visar att andelen privata arbetsgivare som planerar att utöka sin personalstyrka fortsätter att öka. Nivån ligger tydligt över det historiska genomsnittet och är den högsta noteringen (netttotal 46,5) sedan undersökningen startade. Den höga aktiviteten i näringslivet innebär att närmare hälften av företagen endast kan öka sin verksamhet med som högst 5 procent med befintlig personalstyrka. Detta innebär att den sysselsättningstillväxt vi sett de senaste åren kommer att fortsätta under prognosperioden, dock i något avtagande takt än tidigare. Den starka efterfrågan på arbetskraft medför att möjligheterna till arbete är goda inom flertalet näringsgrenar och yrkesgrupper.

Vad gäller rekryteringsplanerna för de offentliga arbetsgivarna har dessa dämpats sedan höstens undersökning. Nettotalet för offentliga verksamheter som planerar att utöka sin personalstyrka har sjunkit från 42 till 34 procent. Trots en kraftig dämpning är rekryteringsplanerna fortsatt över det historiska genomsnittet.

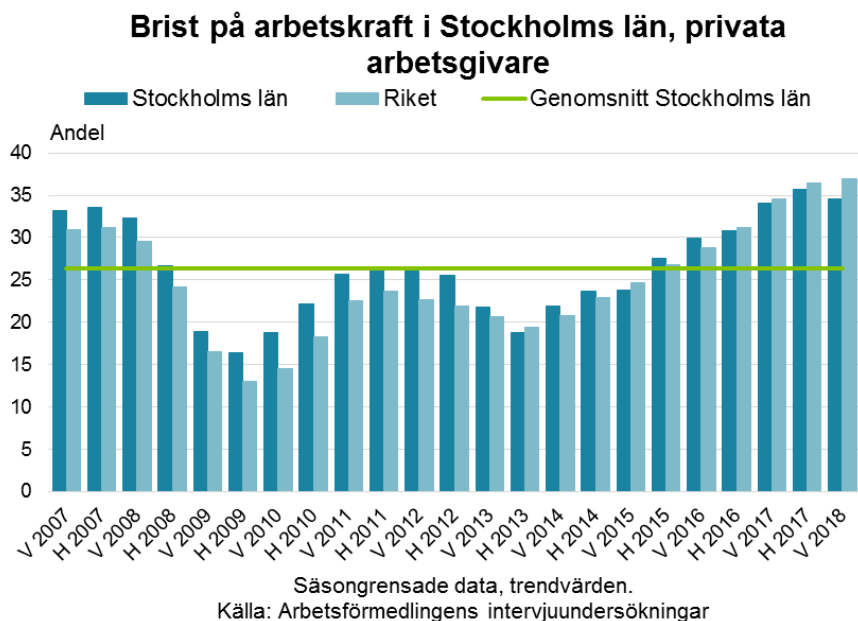
Trots den starka efterfrågan på arbetskraft har personer med en kort utbildning fortsatt ett betydligt svårare läge på arbetsmarknaden än personer med en längre utbildning. I Stockholms län är efterfrågan som störst på arbetskraft med eftergymnasial utbildning, men även gymnasieutbildad arbetskraft efterfrågas. På dagens arbetsmarknad kräver arbetsgivarna dessutom nästan alltid gymnasieutbildning, även inom yrken där utbildningskraven traditionellt sett varit låga. I takt med att arbetskraften i länet blivit allt mer välutbildad har därmed konkurrensen hårdnat för personer med kort utbildning.

⁶ SCB, RAMS, Förvärvsarbetande dagbefolkning, 16-64 år, 2016.

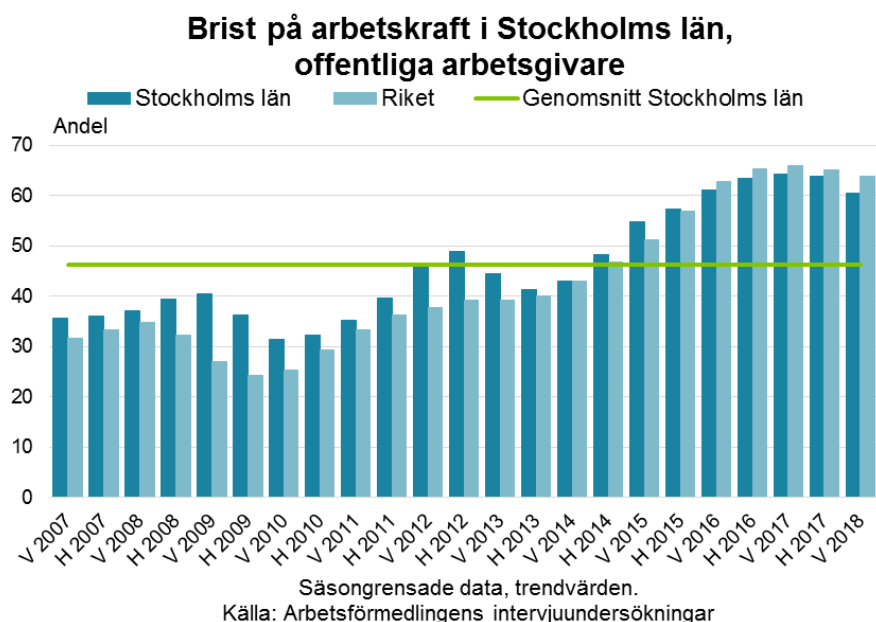
Utbredda rekryteringsproblem för privata och offentliga arbetsgivare

Samtidigt som anställningsplanerna har ökat bland länets privata arbetsgivare har bristen på arbetskraft dämpats. Bristen på arbetskraft är dock fortfarande tydligt över det historiska genomsnittet. I vårens undersökning uppgick andelen privata arbetsgivare som upplevt brist på arbetskraft de senaste sex månaderna till 35 procent – en minskning med 1 procentenhet sedan höstens mätningar. Bristen kan dock inte beskrivas som generell bland de privata arbetsgivarna utan är speciellt tydlig inom vissa näringsgrenar och yrkesgrupper.

Vid vårens undersökning är det framför allt näringsgrenarna **transport, information och kommunikation, finansiell verksamhet och företagstjänster** samt **utbildning, vård och omsorg** som upplevt brist på arbetskraft vid rekrytering de senaste sex månaderna.

Bland de offentliga arbetsgivarna är bristen på arbetskraft mycket utbredd och utgör redan idag ett hinder för jobbtillväxten inom ett flertal yrken. I Arbetsförmedlingens undersökning denna vår har andelen offentliga arbetsgivare som anger att de haft brist på arbetskraft vid rekrytering minskat sedan höstens undersökning. Fortsatt är andelen mycket hög och sex av tio arbetsgivare uppger att de har haft problem att rekrytera, vilket är tydligt över det historiska genomsnittet. Inom offentliga verksamheter kan bristen på utbildad arbetskraft kopplas till ett stort antal yrkesgrupper. Rekryteringsproblemen är dock mest utbredd inom ett flertal pedagogiska yrken samt hälso- och sjukvårdsyrken.

Den demografiska utvecklingen har stor påverkan på efterfrågan på arbetskraft, detta gäller framför allt inom offentliga verksamheter som förskoleverksamhet, grund- och gymnasieskola samt vård- och omsorg. Andelen barn, unga och äldre har ökat snabbt samtidigt som andelen i arbetsför ålder ökar betydligt långsammare. Samtidigt sker pensionsavgångar inom stora yrkesgrupper såsom läkare, sjuksköterskor och annan vårdpersonal vilket påverkar efterfrågan inom hälso- och sjukvård stort. Inom kommunerna syns det främst när det gäller bristen på pedagogisk personal och socialsekreterare.⁷

Nya lösningar för att lindra rekryteringsproblematiken

Efterfrågan på utbildad arbetskraft medför att tillgången snabbt minskar inom flertalet yrken. Detta leder bland annat till utdragna rekryteringsprocesser, vilket innebär att

⁷ Ekonomirapporten, maj 2018 – Om kommunernas och landstingens ekonomi, SKL

arbetsgivarna både har svårt att utöka sin personalstyrka samt att ersättningsrekrytera. Detta medför bland annat att befintlig personal får arbeta mer, vilket i sin tur kan påverka arbetsmiljön negativt. Bland de privata arbetsgivarna som upplevt brist på arbetskraft vid rekryteringar svarade fyra av tio (39 procent) att de inte lyckades rekrytera. Detta är en ökning jämfört med föregående vårs undersökning då drygt tre av tio (32 procent) inte lyckades rekrytera. Inom vissa näringsgrenar har arbetsgivarna istället valt att rekrytera personal utomlands. IT-branschen och andra tekniska branscher är exempel på detta. Inom byggsektorn har ett antal entreprenörer tagit in utländska underentreprenörer för att på så sätt slippa tacka nej till order. Inom ett antal kommuner och inom Stockholms läns landsting höjer man kompetensen bland sina anställda genom olika former av utvecklingsprogram.

Efterfrågan och rekryteringsläget bland de privata och offentliga arbetsgivarna är dock fortsatt stora. Bland de privata arbetsgivarna är det dock fortsatt stora skillnader i rekryteringsläget mellan olika yrken och mellan olika branscher. Läs mer om detta i avsnittet *Näringsgrenar*.

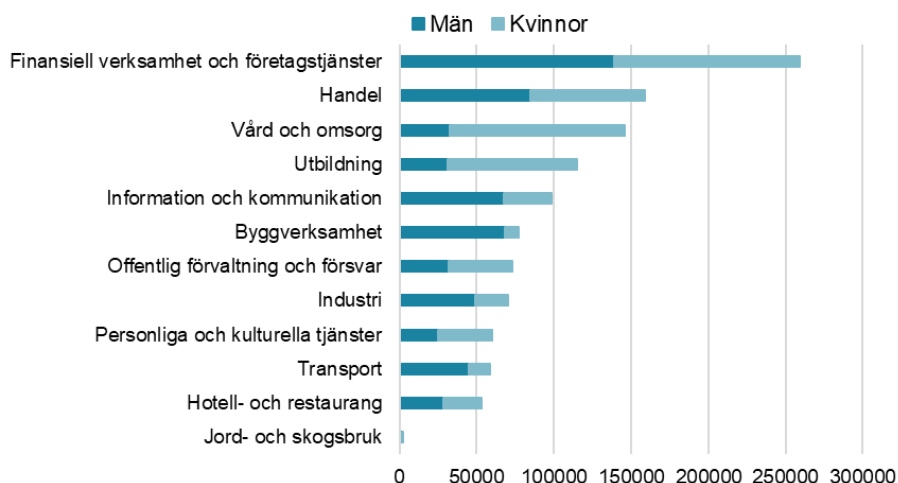
5 Näringsgrenar

Stockholms län har en diversifierad näringsgrensstruktur vilket innebär att jobben återfinns inom en rad olika branscher. Detta får som effekt att sysselsättningen inte är beroende av någon enskild del av ekonomin. Historiskt har det visats sig bland annat i en snabb återhämtning efter finanskrisen 2008-2009 och en god motståndskraft i den lägre efterfrågan som eurokrisen förde med sig 2013. Mellan åren 2008 och 2016 har sysselsättningstillväxten i Stockholms län i genomsnitt varit 1,7 procent.

Arbetsmarknaden i Stockholms län sysselsätter totalt cirka 1 177 000 personer, vilket motsvarar 26 procent av samtliga förvärvsarbetande i riket. Av de förvärvsarbetande i Stockholms län har över hälften (55 procent) sin arbetsplats i Stockholms kommun. Länets främsta kännetecken är den höga andelen jobb inom den privata tjänstenäringen där delbranscherna handel, transport, hotell och restaurang, information och kommunikation, finansiell verksamhet och företagstjänster samt personliga och kulturella tjänster ingår.

Branscherna inom den privata tjänstesektorn står totalt för 59 procent av samtliga förvärvsarbetande i länet, vilket är den högsta andelen bland alla län i riket. Jämförelsevis var Skåne- och Västra Götalands län motsvarande andelar 45 respektive 43 procent. Näst störst är den offentliga tjänstenäringen med 28 procent följt av industri och byggverksamhet som omfattar 7 respektive 6 procent av alla förvärvsarbetande. Lägst andel förvärvsarbetande återfinns inom jord- och skogsbruk som endast sysselsätter 0,2 procent av alla som arbetar i länet. Nedan visas fördelningen av näringsgrenarna i sin helhet.

**Förvärvsarbetande dagbefolkning 16-64 år efter
bransch och kön i Stockholms län 2016**

Källa: SCB (RAMS)

I följande avsnitt redovisas bedömningen för branschernas efterfråge- och sysselsättningsutveckling avseende prognosåren 2018 och 2019. Analyserna bygger på svaren

från Arbetsförmedlingens intervjuundersökning för alla näringsgrenar och branscher i Stockholms län som genomförts under våren 2018.

5.1 Jord- och skogsbruk

Jord- och skogsbruk har under en lång period haft en svag tillväxt i Stockholms län. Antalet förvärvsarbetande har minskat och 2016 sysselsatte näringsgrenen drygt 2 700 personer, vilket motsvarar 0,2 procent av samtliga förvärvsarbetande i Stockholms län. Av de drygt 2 700 förvärvsarbetande är 60 procent män, och 40 procent kvinnor. Näringsgrenen är den minsta även i riket med 1,3 procent av samtliga förvärvsarbetande. Mellan åren 2015 och 2016 registrerades en nedgång i antalet förvärvsarbetande. Minskningen kan förklaras med fortsatta rationaliseringar inom jord- och skogsbruket samt svårigheten att attrahera arbetskraft.

I Arbetsförmedlingens undersökning denna vår framkommer det att arbetsgivarna inom näringsgrenen är mycket positiva vad gäller efterfrågeutvecklingen de kommande sex månaderna. Andelen är tydligt över det historiska genomsnittet. Denna bild speglas även i andra indikatorer. I Lantbruksbarometern som LRF Konsult ger ut anser en majoritet av lantbrukarna att lönsamheten är god eller mycket god. Mest positiva vad gäller framtidstron av samtliga regioner är region 1, den region där Stockholms län ingår.⁸ Kapacitetsnyttjandet inom näringsgrenen är högt och närmare 60 procent av arbetsgivarna svarar att de inte kan öka produktionen mer än fem procent innan de behöver anställa. Samtidigt har anställningsplanerna dämpats och sju av tio arbetsgivare tror på en oförändrad personalstyrka både det närmaste året och om två år.

Bristen på arbetskraft har minskat jämfört med föregående vår och ligger nu i linje med det historiska genomsnittet. Efterfrågan på arbetskraft är utbredd och arbetsgivarna söker såväl personer med längre utbildning, exempelvis agronomer som personer med gymnasieutbildning samt arbetskraft med kortare utbildning.

Arbetsförmedlingens bedömning är att antalet sysselsatta kommer att öka svagt under 2018 för att sedan minska 2019. Eftersom näringsgrenen endast står för 0,2 procent av samtliga förvärvsarbetande i länet blir effekten på det totala antalet jobb mycket liten.

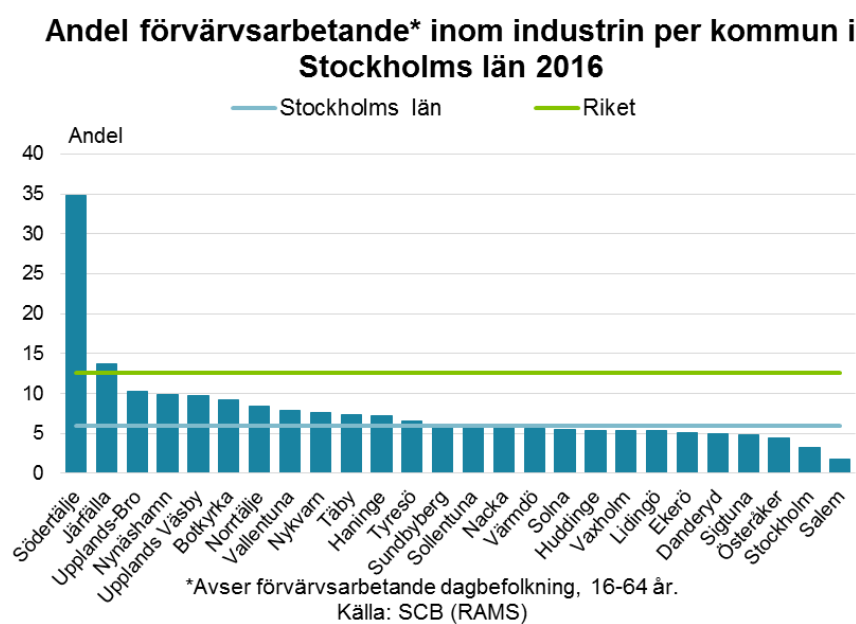
5.2 Industri

Näringsgrenen industri består av tillverkningsindustri, energi- och vattenförsörjning samt avfallshantering och återvinning. I Stockholms län har industrin sin tyngdpunkt inom läkemedels- och lastbilsproduktion och omfattar 6 procent av samtliga förvärvs-

⁸ LRF Konsult, Swedbank och sparbankerna, Lantbruksbarometern 2018

arbetande, vilket motsvarar 70 100 personer. Stockholms län skiljer sig mot övriga riket där nästan 13 procent av de förvärvsarbetande sysselsätts inom näringsgrenen. Av de 70 100 förvärvsarbetande är 70 procent män, respektive 30 procent kvinnor.⁹

I diagrammet nedan visas andelen förvärvsarbetande inom industrin för länets samtliga kommuner. Det finns två kommuner med tydlig industriprägel, sett till andelen förvärvsarbetande, dessa är Södertälje och Järfälla kommun. Södertälje kommun står framför allt ut med en andel på 35 procent, vilket är tydligt i nedanstående diagram. Detta beror på att kommunen utgör hemvist för två av länets största arbetsgivare inom industrin, nämligen Scania och Astra Zeneca. Lägst andel förvärvsarbetande inom industrin återfinns i Salem, Stockholm och Österåker kommun.

Industrin är mycket konjunkturkänslig och detta syns tydligt i länets sysselsättnings-siffror över tid. Mellan åren 2008 och 2016 har antalet förvärvsarbetande inom industrin i Stockholms län sjunkit med i genomsnitt 2,5 procent per år. Främst beror minskningen av ett kraftigt ras under åren 2008 och 2009. Däremot har man inte kunnat se samma återhämtning under perioder med bättre konjunktur. Under 2016 minskade antalet förvärvsarbetande inom näringsgrenen med 10,6 procent, vilket motsvarar cirka 8 300 personer. Minskningen förklaras till stor del av branschbytet av Ericsson AB.¹⁰¹¹ Förutom inverkan av den intensifierade strukturomvandlingen som finanskrisen ledde till så är näringsgrenen ständigt utsatt för ett hårt strukturomvandlingstryck. Detta har påverkat sysselsättningen inom näringsgrenen då företag har anpassat och effektiviserat sin produktion, flyttat produktionen utomlands samt tagit in personal från bemanningsföretag vid produktionstoppar.

⁹ SCB, RAMS, Förvärvsarbetande dagbefolkning, 16-64 år, 2016.

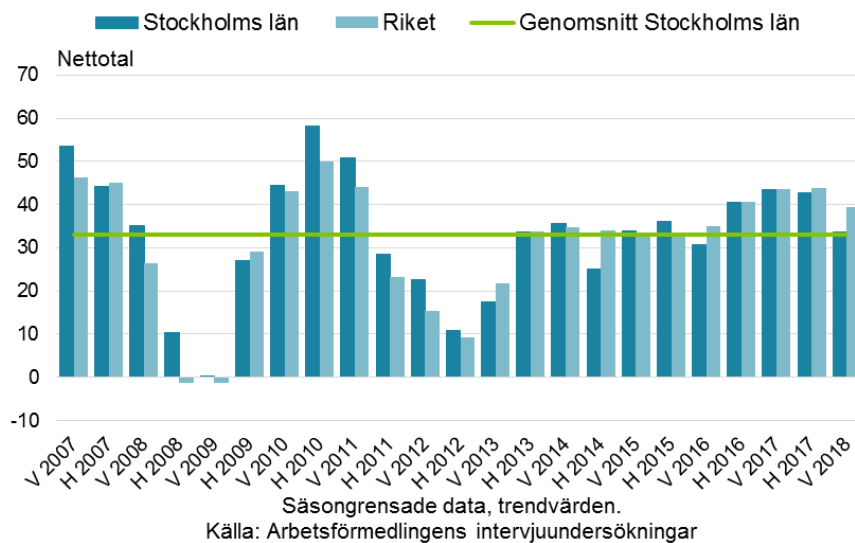
¹⁰ I och med RAMS 2016 bytte samtliga anställda på Ericsson AB från näringsgren industri till information och kommunikation.

¹¹ SCB, RAMS, Förvärvsarbetande dagbefolkning, 16-64 år, 2016

Dämpat stämningsläge inom industrin

I vårens intervjuundersökning framkommer det att företagens förväntningar om utvecklingen av efterfrågan de kommande sex månaderna tydligt sjunker tillbaka, till en nivå som ligger i linje med det historiska genomsnittet. Det är fortsatt en relativt låg andel som tror att efterfrågan kommer att minska på sex månaders sikt. Majoriteten av arbetsgivarna tror på ett oförändrat efterfrågeläge de kommande sex månaderna.

Förväntningsläget inom industrin för kommande sex månader i Stockholms län

Kapacitetsutnyttjandet bland länets industriarbetsgivare är fortsatt högt, vilket indikerar att det finns ett behov av att rekrytera personal för att kunna öka produktionen ytterligare. Detta återspeglas även i anställningsplanerna som fortsatt är optimistiska vad gäller planerna att utöka sin personalstyrka på både ett och två års sikt.

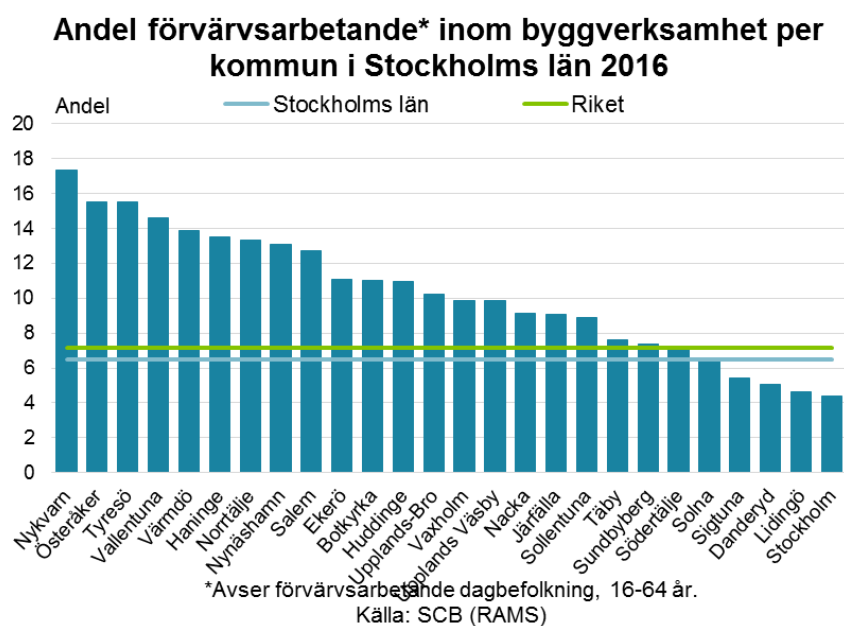
Andelen arbetsgivare som upplevt brist på arbetskraft vid rekrytering de senaste sex månaderna har tydlig minskat sedan förra vårens intervjuundersökning. Bristen på utbildad och erfaren arbetskraft är dock inte generell utan är begränsad till vissa yrkesgrupper. Främst rör detta tekniker och ingenjörer och bristen för dessa yrkesgrupper väntas vara fortsatt hög. Den vanligaste åtgärden för att möta rekryteringssvårigheterna är att låta befintlig personal arbeta mer eller att internutbilda befintlig personal.

Arbetsförmedlingens samlade bedömning är att antalet sysselsatta kommer att öka under prognosperioden med tonvikt på innevarande år.

5.3 Byggverksamhet

Näringsgrenen byggverksamhet består av nybyggnation och ombyggnad av bostäder, lokaler och anläggningar. Antalet förvärvsarbetande är drygt 74 400 personer, eller 6

procent av samtliga förvärvsarbetande i Stockholms län. Av de förvärvsarbetande är 89 procent män, respektive 11 procent kvinnor. I diagrammet nedan visas andelen förvärvsarbetande inom branschen för länets samtliga kommuner. Där är det tydligt att Nykvarns kommun har högst andel förvärvsarbetande inom byggverksamhet, samtidigt som kommunerna Sigtuna, Danderyd, Lidingö och Stockholm ligger under genomsnittet för länet. I en jämförelse mellan Stockholms län och övriga riket är andelen förvärvsarbetande inom näringsgrenen endast marginellt större på riksnivå (6 jämfört med 7 procent). Antalet förvärvsarbetande ökade med cirka 2 600 personer (3,4 procent) i Stockholms län mellan 2015 och 2016. Mellan åren 2008 och 2016 har den årliga genomsnittliga sysselsättningstillväxten varit 3,1 procent per år.¹²

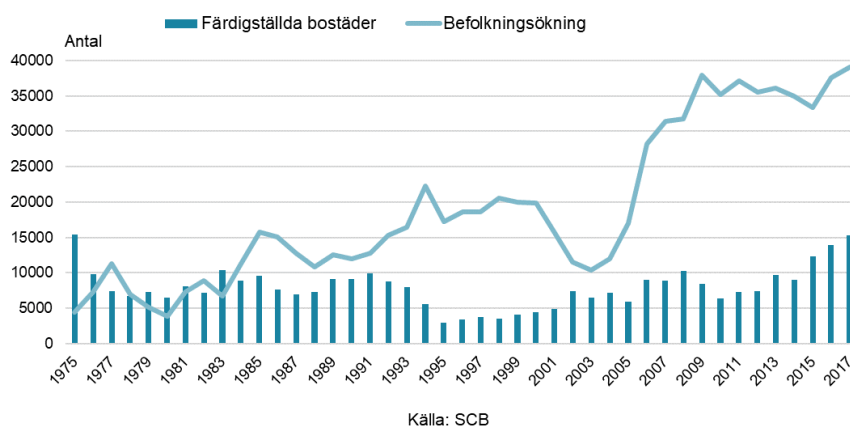
Byggverksamheten inom Stockholms län har utvecklats starkt under flera års tid och bostadsbyggandet har ökat i snabb takt. Bostadsbyggandet fortsätter att vara på en hög nivå och enligt Länsstyrelsen i Stockholm län påbörjades 19 400 bostäder i länet förra året.¹³ I år och nästa år bedömer kommunerna att de totalt kan börja bygga 49 000 bostäder. Trots det kraftigt ökande bostadsbyggandet bedömer alla kommuner, utom Nacka och Salem, att dagens bostadsbrist kommer att kvarstå även om tre år.¹⁴ Samtidigt som det framöver finns stora utbyggnadsplaner i länet är det värt att notera att antalet färdigställda bostäder har halkat efter befolkningsökningen under senare år, vilket illustreras i diagrammet på nästa sida. Bostadsbyggandet var under 2017 uppe på mycket höga nivåer. Flera indikatorer visar att takten i framför allt bostadsbyggandet stannat av under inledningen av 2018. Samtidigt är det många stora infrastruktur-satsningar som avlöser varandra. Bland några exempel kan nämnas förbifart Stockholm och ombyggnationen av Slussen. Även andra stora offentliga lokalinvesteringar påverkar utvecklingen positivt inom näringsgrenen.

¹² SCB, RAMS, Förvärvsarbetande dagbefolkning, 16-64 år, 2016.

¹³ Stockholm 2018, Full fart framåt, Rapport 2017:23, Länsstyrelsen i Stockholms län.

¹⁴ Bostadsmarknadsenkäten 2018, Länsstyrelsen i Stockholms län.

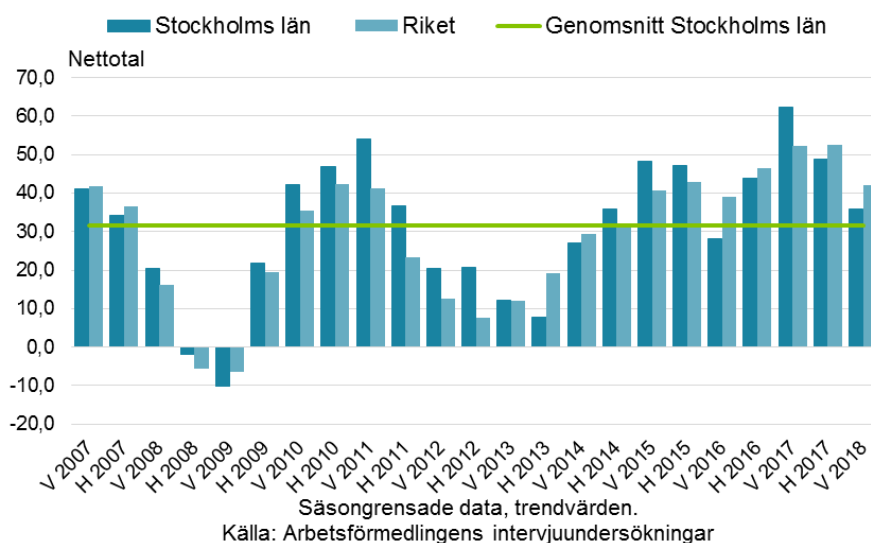
Tillskott av bostäder och befolkningsökningar i Stockholms län, år 1975-2017

Dämpad framtidstro bland byggarbetsgivarna

Arbetsförmedlingens intervjuundersökning denna vår visar att arbetsgivarna inom byggverksamhet fortsatt är positiva vad gäller efterfrågeutvecklingen de kommande sex månaderna. Stämmningsläget har dock dämpats, men är fortsatt över det historiska genomsnittet. I nedanstående diagram visas förväntningsläget bland arbetsgivarna i länet. Under våren 2017 låg förväntningarna bland länets arbetsgivare på den högsta nivån som uppmätts i Arbetsförmedlingens undersökning. Nu, ett år senare har andelen arbetsgivare som tror på en ökad efterfråga minskat. Eftersom utgångsläget var från mycket höga nivåer är det rimligt att förväntningarna sjunker tillbaka något. En orsak som påverkar arbetsgivarnas syn på framtiden är bostadspriserna som sjunkit i Stockholms län.

Förväntningsläget inom byggverksamhet för kommande sex månader i Stockholms län

Kapacitetsutnyttjandet inom byggverksamhet har sjunkit tillbaka, men är fortsatt över det historiska genomsnittet. I vårens undersökning svarar 63 procent av arbetsgivarna att de inte kan öka produktionen mer än fem procent innan de behöver nyanställda. Såväl anställningsplanerna som bristen på arbetskraft vid rekrytering har dämpats. Anställningsplanerna är dock fortsatt optimistiska och över det historiska genomsnittet. Arbetsgivarna är därmed lite försiktigare än tidigare, vilket även avspeglar sig i bristtalen denna intervjuomgång. I vårens undersökning uppgav 27 procent av arbetsgivarna att de upplevt brist på arbetskraft vid rekrytering de senaste sex månaderna. Även om bristen på arbetskraft minskat får den fortsatt konsekvenser för byggarbetsgivarna. Den främsta konsekvensen var att befintlig personal fick arbeta mer samt att personal hyrdes in från bemanningsföretag.

Bristen på arbetskraft väntas fortsatt bestå bland flertalet yrkesgrupper inom näringsgrenen, bland annat arbetsledare och ingenjörer men också bland kvalificerade yrkesarbetare med yrkesbevis som exempelvis anläggningsarbetare, betongarbetare samt snickare och träarbetare. Under de senaste åren har för få personer valt att studera bygg- och anläggningsprogrammet på gymnasiet, vilket i kombination med det ökande byggandet de senaste åren skapat stor brist på arbetskraft inom många yrken. Detta gäller såväl yrkesarbetare samt tjänstemän inom näringsgrenen.

Arbetsförmedlingen samlade bedömning är att antalet sysselsatta kommer fortsätta att öka under 2018 och 2019. Sysselsättningsökningen kommer dock att vara på en lägre nivå jämfört med den årliga genomsnittliga sysselsättningsökningen för näringsgrenen.

5.4 Privata tjänster

Den privata tjänstesektorn samlar en rad branscher som inbördes skiljer sig åt. Näringsgrenen är den enskilt största såväl i Stockholms län som övriga riket. På riksnivå arbetar cirka 44 procent av samtliga förvärvsarbetande inom näringsgrenen. Andelen i Stockholms län är 59 procent, vilket motsvarar 688 000 personer. Den största branschen inom den privata tjänstesektorn är finansiell verksamhet och företagstjänster, där återfanns 22 procent av de förvärvsarbetande 2016. Handeln sysselsatte 14 procent, medan information och kommunikation sysselsatte 8 procent. Branscherna transport respektive personliga och kulturella tjänster sysselsatte 5 procent vardera. Inom hotell och restaurang återfanns 4 procent av de sysselsatta.¹⁵

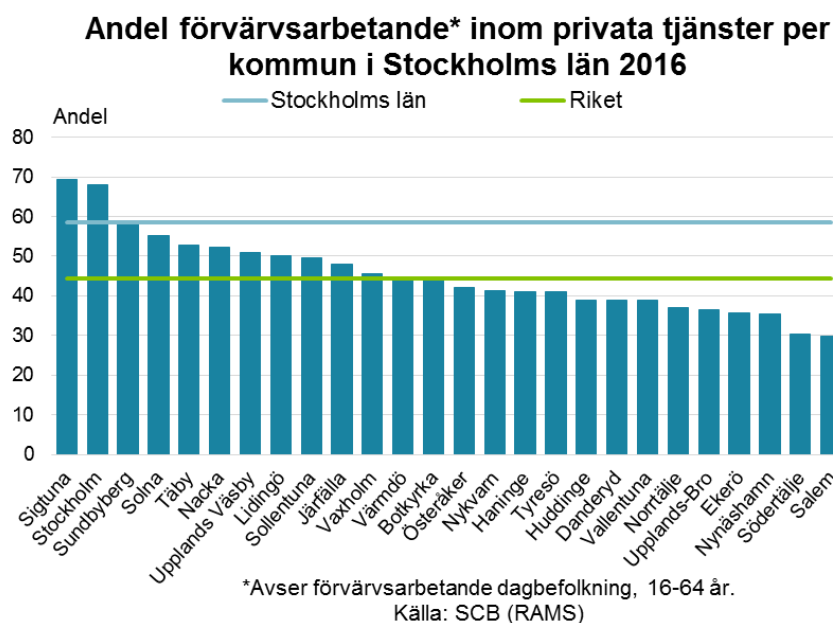
Sysselsättningsutvecklingen har ökat i god takt under lång tid och den genomsnittliga årliga sysselsättningsökningen har legat på 2,1 procent mellan åren 2008 och 2016. Under 2016 ökade antalet förvärvsarbetande med 26 000 personer, vilket motsvarar en stark ökning på 3,9 procent. Den stora ökningen förklaras framför allt av branschbytet av Ericsson AB.¹⁶

¹⁵ SCB, RAMS, Förvärvsarbetande dagbefolkning 16-64 år, 2016.

¹⁶ SCB, RAMS, Förvärvsarbetande dagbefolkning 16-64 år, 2016.

Sigtuna, Stockholm och Sundbybergs kommun har den högsta andelen sysselsatta inom den privata tjänstesektorn, vilket framgår i nedanstående diagram. Att Sigtna placerar sig högst upp beror nästan uteslutande på Arlanda med omnejd som sysselsätter ett mycket stort antal personer. Stockholm stad är kraftigt dominerande vad gäller sysselsatta inom IT, handel, finansiell verksamhet etc.

Klimatet för nya företag att etablera sig i Stockholms län är mycket gott. Företag som Skype, Klarna och Spotify är bara några exempel på företag som lyckats etablera sig globalt och som från början hade sin bas i Stockholm. Stockholmsregionen är enligt 2017 års Regional Innovation Scoreboard¹⁷ den mest innovativa regionen inom EU. Bara två schweiziska regioner ligger före.¹⁸ Länet har fortsatt en stark innovationsförmåga, men konkurrensen från andra regioner hårdnar. Idag pågår flera olika aktiviteter och projekt som bidrar till Stockholmsregionens innovation och förnyelseförmåga. Astra Zenecas beslut om att lokalisera en av världens modernaste produktionsanläggningar till regionen samt Urban ICT Arena i Kista är bara några exempel på sådana aktiviteter.¹⁹

Fortsatt stark framtidstro inom privata tjänster

I diagrammet på nästa sida visas förväntningsläget inom den privata tjänstesektorn i Stockholms län. I Arbetsförmedlingens intervjuundersökning denna vår är arbetsgivarna fortsatt optimistiska vad gäller efterfrågeutvecklingen och över det historiska genomsnittet. Förväntningsläget är särskilt starkt bland arbetsgivare inom delbranscherna **information och kommunikation, handel** och **transport**.

¹⁷ EU-kommissionens ranking av de europeiska regionernas innovationsprestationer utifrån ett antal indikatorer. Ranking genomförs vartannat år och 2017 omfattades 220 regioner i 22 EU-länder, samt Norge, Serbien och Schweiz.

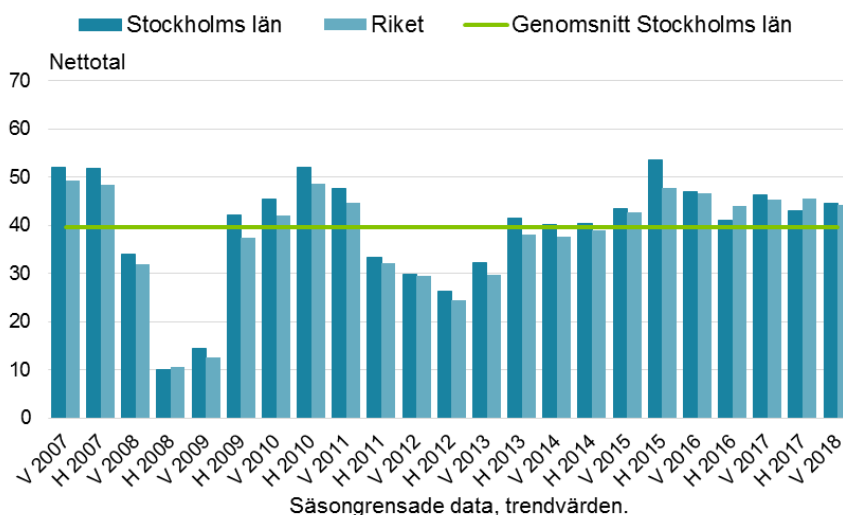
¹⁸ Stockholm 2018, Full fart framåt, Rapport 2017:23, Länsstyrelsen i Stockholms län.

¹⁹ Stockholm 2018, Full fart framåt, Rapport 2017:23, Länsstyrelsen i Stockholms län.

Hushållens ekonomi bedöms fortsatt bidra till en ökad efterfrågan av privata tjänster. Samtidigt fortsätter befolkningen i Stockholms län att öka i god takt. Detta ger främst avtryck i de delbranscher som är knutna till den privata konsumtionen, framför allt handeln och hotell och restaurang samt kulturella tjänster. Därtill kommer även de mer exportinriktade delbranscherna att ge ett fortsatt bidrag under prognosperioden. Sedan en tid tillbaka har den svenska tjänsteexporten ökat, vilket lett till att de företag i länet som har en internationell inriktning går allt bättre. Framför allt handlar det om företag som erbjuder teknik- och företagsinriktade tjänster.

Arbetsgivarna har fortsatt optimistiska anställningsplaner och majoriteten tror att antalet anställda kommer att öka det kommande året. Samtidigt uppger arbetsgivarna att bristen på arbetskraft fortsatt är ett problem. Det är dock stora skillnader mellan de olika delbranscherna och bristen kan inte beskrivas som något generellt problem inom näringsgrenen. I intervjuundersökningen uppgav 35 procent av arbetsgivarna att de upplevt brist på arbetskraft vid rekrytering de senaste sex månaderna. Bristen var störst inom delbranscherna **transport** samt **information och kommunikation**.

Förväntningsläget inom privata tjänster för kommande sex månader i Stockholms län

Säsongrensade data, trendvärden.
Källa: Arbetsförmedlingens intervjuundersökningar

Sammantaget är Arbetsförmedlingens bedömning att antalet sysselsatta inom den privata tjänstesektorn kommer att öka under både 2018 och 2019. Den största ökningen sker under 2018 för att sedan avta något under 2019. De delbranscher inom näringsgrenen som främst kommer att driva sysselsättningstillväxten är finansiell verksamhet och företagstjänster samt information och kommunikation. Även inom delsektorerna handel och hotell och restaurang, samt personliga och kulturella tjänster kommer sysselsättningstillväxten vara god.

I avsnitten nedan följer en mer utförlig beskrivning av Arbetsförmedlingens bedömning av utvecklingen för respektive bransch inom den privata tjänstesektorn.

Finansiell verksamhet och företagstjänster

Finansiell verksamhet och företagstjänster är den största, men också den mest heterogena delbranschen inom den privata tjänstesektorn. Förutom finans- och försäkringsverksamhet och företagstjänster såsom personaluthyrningsverksamhet och verksamhet inom redovisning, marknadsföring och juridik ryms även fastighetsbolag och fastighetsservice, forskning och utveckling samt verksamhet vid huvudkontor. Sysselsättningsutvecklingen har ökat i god takt under flera år och antalet förvärvsarbetande är totalt 259 200 personer, vilket motsvarar 22 procent av samtliga sysselsatta i länet. Av de 259 200 förvärvsarbetande är 54 procent män, respektive 46 procent kvinnor. Mellan åren 2008 och 2016 har den genomsnittliga årliga tillväxtökningen varit 2,6 procent. Under 2016 ökade antalet förvärvsarbetande med cirka 7 600 personer, vilket motsvarar en ökning på 3,0 procent.²⁰

Arbetsförmedlingens intervjuundersökning denna vår visar att stämningläget fortsatt är positivt bland arbetsgivarna inom finansiell verksamhet och företagstjänster. Majoriteten av arbetsgivarna tror på en ökning i efterfrågan av deras varor och tjänster.

Anställningsplanerna är fortsatt optimistiska och sex av tio arbetsgivare planerar att utöka sin personalstyrka det kommande året. Samtidigt har bristen på arbetskraft inom delbranschen ökat jämfört med förra vårens undersökning. Bristen på arbetskraft är tydligt över det historiska genomsnittet. Närmare fyra av tio arbetsgivare, 36 procent, uppgav att de upplevt brist på arbetskraft vid rekrytering de senaste sex månaderna. Konsekvenserna av en ökad arbetskraftsbrist var att de inte lyckades att rekrytera samt att det tog längre tid än normalt.

Arbetsförmedlingens bedömning är att antalet förvärvsarbetande inom delbranschen kommer att öka både under 2018 och 2019. Den största ökningen kommer ske under innevarande år för att sedan avta något under 2019.

Handel

Handeln är med sina 159 000 förvärvsarbetande den näst största delbranschen inom den privata tjänstesektorn i Stockholms län. Det motsvarar 14 procent av samtliga förvärvsarbetande i länet. Av de 159 000 förvärvsarbetande är 47 procent kvinnor och 53 procent män. Delbranschen inkluderar verksamheter som detaljhandel, partihandel samt handel med och reparation av motorfordon. Den genomsnittligt årliga jobbtillväxten mellan 2008 och 2016 har varit 1,3 procent. Mellan 2015 och 2016 ökade antalet förvärvsarbetande med 3 700 personer, vilket motsvarar en ökning på 2,4 procent.²¹

I Arbetsförmedlingens intervjuundersökning denna vår är arbetsgivarna inom handeln mer optimistiska än normalt vad gäller efterfrågeutvecklingen de kommande sex månaderna. Majoriteten av arbetsgivarna tror på en ökad efterfrågeutveckling av deras varor och tjänster. Framför allt är företagen inom parti- och detaljhandel mest optimistiska vad gäller efterfrågeutvecklingen.

²⁰ SCB, RAMS, Förvärvsarbetande dagbefolkning 16-64 år, 2016.

²¹ SCB, RAMS, Förvärvsarbetande dagbefolkning 16-64 år, 2016.

De senaste årens sysselsättnings- och reallöneökningar, tillsammans med det låga ränteläget, har gett hushållen utrymme att öka sin konsumtion. Denna utveckling har långsamt mattas och av och exporten har tagit över som den främsta komponenten till en ökad BNP. Effektiviseringar inom dagligvaruhandeln, ökad e-handel och konkurrens från utlandet leder till en dämpning av sysselsättningstillväxten, trots goda ekonomiska förutsättningar.

Inom handeln har många anställda tim- eller deltidsanställningar, vilket innebär att arbetsgivare i många fall kan möta uppgångar i efterfrågan genom att låta befintlig personal arbeta mer. Anställningsplanerna är fortsatt optimistiska och över det historiska genomsnittet. Samtidigt har andelen arbetsgivare som upplevt brist på arbetskraft vid rekryteringar ökat. Även i konjunkturinstitutets mätningar är bristen på arbetskraft inom handeln fortsatt högre än normalt.²² Framför allt teknikutveckling och e-handeln förändrat kompetenskraven inom delbranschen. Bristen på arbetskraft medförde att det tog längre tid än normalt att rekrytera samt att befintlig personal fick arbeta mer.

Arbetsförmedlingens samlade bedömning är att antalet förvärvsarbetande inom handeln kommer att öka under både 2018 och 2019. Den största ökningen kommer ske under 2018 för att sedan avta 2019.

Information och kommunikation

Näringsgrenen information och kommunikation innefattar både IT-branschen och förlags- och medieverksamhet. Antalet förvärvsarbetande inom delbranschen är 98 300 personer, vilket motsvarar 8 procent av samtliga förvärvsarbetande i Stockholms län. Inom delbranschen är 69 procent män, och 31 procent kvinnor. Stockholms län är Sveriges odiskutabla centra för delbranschen och hälften av samtliga förvärvsarbetande arbetar i länet. Mellan åren 2008 och 2016 har den genomsnittliga årliga sysselsättningstillväxten varit 2,6 procent. Antalet sysselsatta ökade kraftigt mellan 2015 och 2016 med 11 900 personer, vilket motsvarar en ökning på 13,7 procent. Den stora ökningen förklaras framför allt av branschbytet av Ericsson AB.²³

I Arbetsförmedlingens intervjuundersökning denna vår är arbetsgivarna mycket optimistiska vad gäller efterfrågeutvecklingen och tydligt över det historiska genomsnittet. Andelen arbetsgivare som tror på en ökad efterfrågan av deras varor och tjänster de kommande sex månaderna har ökat jämfört med förra vårens undersökning. Anställningsplanerna är höga och närmare åtta av tio arbetsgivare planerar att utöka sin personalstyrka, både om ett och två år. Samtidigt är bristen på arbetskraft fortsatt hög. Närmare hälften (48 procent) av arbetsgivare har upplevt brist på arbetskraft vid rekryteringar de senaste sex månaderna. Andelen har minskat sedan förra vårens undersökning. Dock kan det understrykas att andelen som upplevt brist på arbetskraft vid rekryteringar vid förra vårens undersökning var den högsta sedan undersökningen

²² Konjunkturbarometern, april 2018, Konjunkturinstitutet.

²³ SCB, RAMS, Förvärvsarbetande dagbefolkning 16-64 år, 2016.

startade. Störst är problemen vid rekrytering av olika typer av IT-specialister. Konsekvensen av arbetskraftsbristen var att befintlig personal fick arbeta mer, samt att företagen hyrde in från bemanningsföretag.

Arbetsförmedlingen bedömer att antalet förvärvsarbetande inom information och kommunikation kommer att öka under både 2018 och 2019. Den största ökningen kommer ske 2018 för att sedan avta något under 2019.

Transport

Inom delbranschen transport ingår både transport- och magasineringsföretag samt post- och kurirverksamhet. Antalet förvärvsarbetande inom delbranschen är 58 800 personer, vilket motsvarar 5 procent av samtliga förvärvsarbetande i Stockholms län. Inom delbranschen är 77 procent män, respektive 23 procent kvinnor. Mellan åren 2008 och 2016 har den genomsnittliga årliga sysselsättningsutvecklingen varit endast 0,3 procent. Antalet sysselsatta ökade med 800 personer mellan 2015 och 2016, vilket motsvarande en ökning på 1,4 procent.²⁴

I Arbetsförmedlingens intervjuundersökning denna vår är arbetsgivarna inom delbranschen mycket optimistiska vad gäller efterfrågan av deras varor och tjänster de kommande sex månaderna. Andelen är i linje med förra vårens undersökning och över det historiska genomsnittet. Utvecklingen för transportnäringen, framför allt varu- transportsidan, är till stor del beroende av utvecklingen inom andra näringsgrenar såsom handeln, industrin samt bygg och anläggning. Stämningläget inom byggsektorn och industrin bidrar fortsatt till en positiv utveckling inom transportbranschen under prognosperioden. Detta gäller även den ökade e-handeln som leder till en större efterfrågan på gods- och varutransporter.

Anställningsplanerna har ökat jämfört med förra vårens undersökning, men är fortsatt under det normala för delbranschen. Majoriteten av arbetsgivarna (55 procent) tror på en oförändrad personalstyrka det kommande året. En anledning till att flera arbetsgivare tror på en oförändrad personalstyrka är bristen på arbetskraft vid rekrytering. I vårens undersökning uppgav över hälften av arbetsgivarna att de upplevt brist på arbetskraft vid rekrytering de senaste sex månaderna. Framför allt är bristen påtaglig vad gäller rekrytering av yrkesgrupper som buss- och lastbilsförare. Konsekvensen av bristen på arbetskraft var framför allt att befintlig personal fick arbeta mer, att man hyrde in från bemanningsföretag samt att man fick tacka nej till order.

Sammantaget bedömer Arbetsförmedlingen en svag sysselsättningsstillväxt inom näringsgrenen för 2018 och 2019.

Hotell och restaurang, samt personliga och kulturella tjänster

Tillsammans sysselsätter delbranscherna hotell- och restaurangverksamhet samt personliga och kulturella tjänster 112 900 personer, vilket motsvarar cirka 9 procent av samtliga förvärvsarbetande inom Stockholms län. Av de 112 900 förvärvsarbetande är

²⁴ SCB, RAMS, Förvärvsarbetande dagbefolkning 16-64 år, 2016.

53 procent kvinnor och 47 procent män. Personliga och kulturella tjänster är något större än hotell- och restaurangverksamhet (60 000 respektive 52 900 förvärvsarbetande). Antalet förvärvsarbetande har ökat under lång tid och hotell- och restaurangverksamhet har historiskt den största procentuella sysselsättningstillväxten. Mellan 2008 och 2016 växte hotell- och restaurangverksamhet med i genomsnitt 4,2 procent per år. Personliga och kulturella tjänster har haft en årlig genomsnittlig sysselsättningsökning mellan åren 2008 och 2016 på 1,9 procent.²⁵

I vårens intervjuundersökning har förväntningarna på efterfrågeutvecklingen dämpats och är nu under det historiska genomsnittet. Hälften av arbetsgivarna tror dock på en oförändrad efterfrågeutveckling de kommande sex månaderna. Samtidigt är anställningsplanerna optimistiska och 52 procent av arbetsgivarna planerar att utöka sin personalstyrka det närmaste året. Andelen arbetsgivare som upplevt brist på arbetskraft vid rekrytering de senaste sex månaderna är fortsatt över det historiska genomsnittet. Inom restaurangverksamhet är det bristen på kockar som är mest påtaglig.

Arbetsförmedlingens bedömning för de båda näringsgrenarna är att sysselsättningstillväxten kommer att öka under både 2018 och 2019. Tyngdpunkten av tillväxten kommer att ligga under 2018.

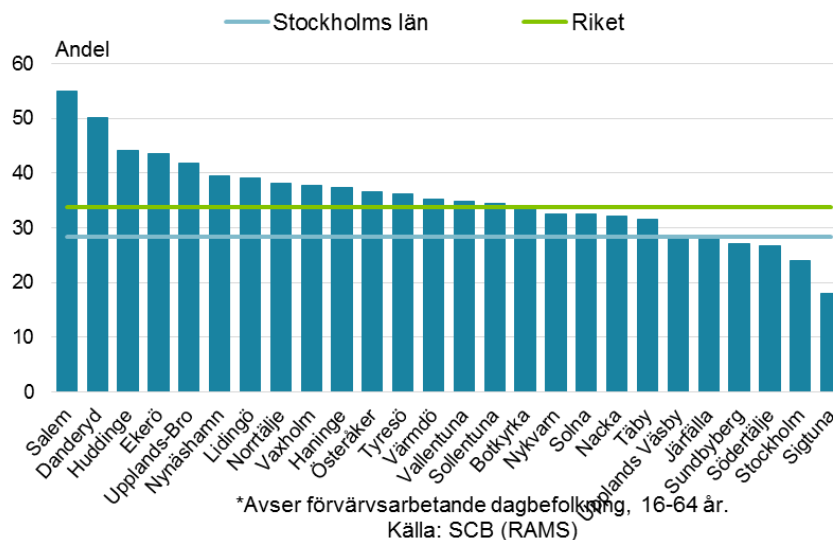
5.5 Offentliga tjänster

Den offentliga tjänstesektorn består av verksamhetsområdena utbildning, vård och omsorg samt offentlig förvaltning och försvar. Offentligt finansierade verksamheter kan drivas i privat eller offentlig regi. Sammantaget omfattar näringsgrenen 28 procent av Stockholms läns förvärvsarbetande, vilket motsvarar 334 000 personer. I nedanstående diagram syns att Salem, Danderyd och Huddinge är de kommuner i länet som har högst andel förvärvsarbetande, vilket förklaras med den geografiska placeringen av Danderyds sjukhus och Karolinska Universitetssjukhuset Huddinge. Sigtuna, Stockholm och Södertälje är de kommuner med lägst andel förvärvsarbetande inom näringsgrenen.²⁶Många av länets stora arbetsgivare finns inom den offentliga tjänstesektorn, exempelvis Stockholms läns landsting (närmare 45 000 anställda) och Stockholms stad (40 000 anställda), vilket även är några av landets största arbetsgivare.

²⁵ SCB, RAMS, Förvärvsarbetande dagbefolkning, 16-64 år, 2016.

²⁶ SCB, RAMS, Förvärvsarbetande dagbefolkning, 16-64 år, 2016.

Andel förvärvsarbetande* inom offentliga tjänster per kommun i Stockholms län 2016

Sysselsättningsutvecklingen inom den offentliga tjänstesektorn i Stockholms län har ökat i god takt de senaste åren. Mellan 2008 och 2016 ökade antalet förvärvsarbetande i näringsgrenen årligen med i genomsnitt 1,9 procent. År 2015 till 2016 ökade antalet förvärvsarbetande med 9 500 personer, vilket motsvarar en procentuell ökning på 2,9 procent. Verksamhetsområdet som ökade mest var offentlig förvaltning med 3,0 procent.²⁷ En bidragande orsak till den ökade sysselsättningen var det höga flyktingmottagandet sedan hösten 2015 som avspeglade sig i en ökad efterfrågan på offentliga tjänster.

Det som utgör grunden för jobbtillväxten inom offentliga tjänster är den demografiska utvecklingen och den offentliga sektorns finansiella situation. Stockholms befolkning växer, både med ett ökat antal unga och äldre. I jämförelse med övriga riket är befolkningen i Stockholms län relativt ung. Av länets dryga två miljoner invånare är endast 360 000 personer 65 år eller äldre. Samtliga åldersgrupper väntas öka i länet, men ingen kommer att öka så mycket som de äldre.²⁸ SKL räknar med att skatteintäkterna i kommuner, landsting och regioner kommer att öka betydligt långsammare de kommande åren än de har gjort under de gångna åren. Orsaken är främst att antalet arbetade timmar inte kommer att kunna fortsätta öka i samma takt som hittills.²⁹ Arbetsförmedlingen ser en fortsatt sysselsättningsutveckling inom näringsgrenen under prognosperioden. Framför allt för att kunna möta det växande behovet inom utbildning, hälso- och sjukvård samt vård och omsorg.

Fortsatt svårt för offentliga arbetsgivare att hitta rätt kompetens

²⁷ SCB, RAMS, Förvärvsarbetande dagbefolkning, 16-64 år, 2016.

²⁸ Stockholm 2018, Full fart framåt, Rapport 2017:23, Länsstyrelsen i Stockholms län.

²⁹ Ekonomirapporten, maj 2018 – Om kommunernas och landstingens ekonomi, SKL

Sedan hösten 2013 har andelen offentliga arbetsgivare inom näringsgrenen som upplevt brist på arbetskraft vid rekrytering ökat kraftigt. I vårens undersökning uppger sex av tio (61 procent) arbetsgivare att de upplevt brist på arbetskraft vid rekrytering.

För de privata arbetsgivarna inom den offentliga tjänstesektorn är bristtalen generellt lägre än för de offentliga arbetsgivarna. Andelen av de privata arbetsgivarna som upplevt brist på arbetskraft vid rekrytering de senaste sex månaderna har minskat sedan förra vårens undersökning. I vårens undersökning uppger tre av tio arbetsgivare (33 procent) att de upplevt brist på arbetskraft vid rekrytering de senaste sex månaderna.

Problematiken med att hitta rätt kompetens har medfört att det tog längre tid att rekrytera personal, att befintlig personal får arbeta mer och att personal hyrdes in med ökad kostnad som följd. I vårens undersökning svarar flera arbetsgivare än tidigare, som upplevt brist på arbetskraft vid rekrytering, att de inte lyckades rekrytera. Detta gäller för såväl stat, kommun och landsting. Några av länets största arbetsgivare har även pekat på en högre personalomsättning. Denna personalomsättning kan bero på att arbetsmiljön, till följd av fler arbetsuppgifter och mer pressade scheman, blivit sämre och att personalen söker sig till andra arbetsgivare, eller andra branscher. Framväxten av nya yrkeskategorier som kräver annan eller kortare utbildning kan vara ett sätt att hantera bristen på arbetskraft och förbättra arbetsmiljön inom verksamheterna. Exempel på detta kan vara olika typer av stödjande personal inom hälso- och sjukvård liksom lärarassistenter och andra stödfunktioner i skolan.

Utbildning

Utbildningssektorn innefattar förskola, grundskola, gymnasieskola, vuxenutbildning och eftergymnasial utbildning. Verksamhetsområdet sysselsätter sammanlagt 114 700 personer, vilket motsvarar 10 procent av samtliga förvärvsarbetande i Stockholms län. Av de 114 700 förvärvsarbetande inom delsektorn är 73 procent kvinnor, och 27 procent män. Under perioden 2008 till 2016 har den genomsnittliga årliga jobbtillväxten inom verksamhetsområdet varit 1,9 procent. Mellan åren 2015 och 2016 ökade antalet förvärvsarbetande med 3 300 personer, vilket motsvarar en ökningstakt på 3,0 procent.³⁰

Mellan åren 2016 och 2017 ökade barn- och elevkullarna i förskola, grundskola och gymnasium något olika. Främst har det tillkommit elever som tillhör grund- och gymnasieskolan. Antalet barn i förskoleålder står däremot i stort sett still. Under första halvan av 2017 fick 3 500 personer under 20 år uppehållstillstånd i Stockholms län. Att så många är barn och ungdomar kommer är nytt. En av orsakerna är att flera av det stora antalet ensamkommande barn som sökte asyl hösten 2015 succesivt får beslut om uppehållstillstånd.³¹ Hur många barn i respektive ålderskategori som tillkommer i och med ökningen av ensamkommande flyktingbarn och kommunplaceringar av övriga flyktingar är svårt att förutse.

³⁰ SCB, RAMS, Förvärvsarbetande dagbefolkning, 16-64 år, 2016.

³¹ Stockholm 2018, Full fart framåt, Rapport 2017:23, Länsstyrelsen i Stockholms län.

I Arbetsförmedlingens intervjuundersökning denna vår framkommer att både de offentliga och privata arbetsgivarna inom utbildning ser positivt på efterfrågeutvecklingen de kommande sex månaderna. Bland de offentliga arbetsgivarna är det framför allt inom förskola och grundskola. Där är synen på efterfrågeutvecklingen mycket positiv. Kapacitetsutnyttjandet bland de privata arbetsgivarna är fortsatt högt då de svarat att de inte kan öka verksamheten utan att behöva rekrytera. Inom offentligt drivna verksamheter har en allt mindre andel svarat att det råder övertalighet på personal.

Bristen på arbetskraft vid rekryteringar har minskat bland de offentliga arbetsgivarna inom utbildningssektorn och samtidigt ökat något bland de privata arbetsgivarna. Andelen offentliga arbetsgivare som upplevt brist ligger alltså över det historiska genomsnittet och sex av tio arbetsgivare upplever brist på arbetskraft vid rekrytering. De verksamhetsområden som sticker ut mest är förskola och grundskola. Precis som tidigare är det förskollärare, grundskollärare, samt speciallärare och specialpedagoger som är svårrekryterade. I vissa av Stockholms läns kommuner har speciella kompetenslyftssatsningar gjorts som syftar till att utbilda barnskötare till förskollärare. På många ställen har arbetsgivarna blivit tvungna att anställa utbildade lärare och lärare utan lärarlegitimation som en tillfällig lösning. Flertalet kommuner har även tagit initiativ att locka tillbaka nyligen pensionerade lärare, främst till grundskolan, för att på det sättet lösa de mest akuta bristsituationerna.

Vård och omsorg

Vård och omsorg inkluderar hälso- och sjukvård, vård och omsorg med boende samt öppna sociala insatser. Delsektorn sysselsätter 145 900 personer, vilket motsvarar 12 procent av samtliga förvärvsarbetande i Stockholms län. Av de 145 900 förvärvsarbetande inom delsektorn är 77 procent kvinnor, och 23 procent män. Mellan åren 2008 och 2016 har den genomsnittliga årliga sysselsättningsökningen varit 1,9 procent för verksamhetsområdet. År 2015 till 2016 ökade antalet förvärvsarbetande med 3 800 personer, vilket motsvarar en utveckling på 2,7 procent. Precis som för utbildningssektorn beror efterfrågan till stor del på den demografiska utvecklingen. Till skillnad från utbildningssektorn påverkas delsektorn snarare av storleken på de äldre åldersskullarna. Antalet personer över 65 år i Stockholms län har ökat stadigt från år till år.³² Ökningen av antalet äldre, tillsammans med den totala befolkningsökningen i länet, leder till ett ökat behov av arbetskraft inom delsektorn vård och omsorg. För att kunna möta det ökade behovet under de kommande åren görs satsningar inom verksamhetsområdet. Stockholms läns landsting har påbörjat en större satsning på upprustning och utbyggnad av sjukhusen. I den budget för 2018 som beslutats av landstingsstyrelsen finns även extra satsningar på primärvården.

I Arbetsförmedlingens intervjuundersökning denna vår framkommer att både offentliga och privata arbetsgivare inom vård och omsorg ser positivt på efterfrågeutvecklingen de kommande sex månaderna. Bristen på arbetskraft är fortsatt påtaglig inom flera yrkeskategorier. Situationen beror på en obalans mellan tillgång och efterfrågan inom flertalet yrken. Bristen på sjuksköterskor har varit särskilt hög under flera år,

³² SCB, Befolkningsstatistik 2016

detta gäller såväl grundutbildade som specialistsjuksköterskor. Att bristen är påtaglig inom flertalet yrkesgrupper är problematiskt och ställer krav på tät dialog och samverkan mellan samtliga berörda parter för att utvecklingen ska kunna vända.

Offentlig förvaltning

Offentlig förvaltning sysselsätter cirka 73 000 personer, vilket motsvarar 6 procent av samtliga förvärvsarbetande i Stockholms län. Av dessa är 56 procent kvinnor, och 44 procent män. Under perioden 2008 och 2016 har den genomsnittliga årliga sysselsättningsökningen varit 1,7 procent. Mellan 2015 och 2016 ökade antalet sysselsatta med 2 400 personer, vilket motsvarar en utveckling på 3,4 procent.³³

Offentlig förvaltning har under de senaste åren sett en kraftig efterfrågeutveckling av de tjänster som de tillhandahåller. Anställningsbehoven inom den offentliga förvaltningen följer inte befolkningsutvecklingen lika nära som utbildningsväsendet eller vård och omsorg, men påverkas naturligtvis på längre sikt. Fler personer som omfattas av offentliga system innebär fler uppgifter för förvaltningen samtidigt som effektiviseringar kan verka i motsatt riktning. I Arbetsförmedlingens undersökning denna vår är arbetsgivarna fortsatt positiva vad gäller efterfrågeutvecklingen de kommande sex månaderna. Framför allt är det kommunerna som tror på en ökad tjänsteproduktion. Bristen på arbetskraft är fortsatt hög. Myndigheter och framför allt kommuner har löst bristsituationen genom omorganisering av sitt arbete, teknisk utveckling, nya prioriteringar och även hyrt in personal inom vissa yrkesgrupper från uthyrningsföretag.

Sammantaget är Arbetsförmedlingens bedömning att antalet förvärvsarbetande inom Offentliga tjänster kommer att öka under 2018 och 2019. Ökningen kommer främst att ske under 2018 för att sedan avta mot slutet av 2019. Den enskilt största förklaringen till den minskade ökningstakten är arbetsgivarnas svårigheter att finna arbetskraft med efterfrågad kompetens. Detta gäller främst inom utbildning och vård och omsorg.

³³ SCB, RAMS, förvärvsarbetande dagbefolkning, 16-64 år, 2016.

6 Utbudet av arbetskraft

Befolkningen i Stockholms län växer kraftigt. De senaste tio åren har befolkningen ökat med, i genomsnitt, mer än 35 000 personer. 2017 ökade länets befolkning med 39 000 personer. Enligt en rapport från Sll/TRF³⁴ kommer befolkningen i länet fortsätta att öka även under de närmsta tio åren, dock i en försiktigt avtagande takt. År 2026 beräknas länets befolkning vara drygt 2 600 000 personer.

En stor andel av befolkningen bor och arbetar i Stockholms län

Nästan 23 procent av rikets befolkning bor i Stockholms län. Drygt 26 procent av samtliga förvärvsarbetande arbetar i länet. Länets andel av Sveriges totala BNP³⁵ uppgick 2016 till drygt 32 procent. Stockholms län har haft en stark utveckling under den senaste tioårsperioden och länet har svarat för cirka 38 procent av rikets BNP-tillväxt. Med andra ord är Stockholms län en viktig region för hela rikets ekonomiska utveckling.

Stockholms län har haft den andelsmässigt högsta befolkningstillväxten av samtliga län i riket under en lång tid. Under 2016 och 2017 bröts dock denna trend då Uppsala län hade den högsta tillväxttakten i riket. Det finns flera förklaringar till Stockholms jämna och höga befolkningstillväxt. En av de främsta är ett högt barnafödande. I jämförelse med de flesta andra länen i riket bor det en stor andel individer i barnafödande ålder i Stockholm. Flyttnett³⁶ gentemot utlandet är dock den främsta förklaringen till länets befolkningstillväxt. Till följd av en stor och diversifierad arbetsmarknad söker sig många till Stockholm, vilket leder till att många fler flyttar till länet, än vad som flyttar från länet.

Den kraftiga befolkningsökning som vi kunnat se de senaste åren förklaras till stor del av det kraftiga flyktingmottagandet. Framför allt under 2015 kom många flyktingar till Sverige och sedan dess har många av dessa personer bosatt sig i kommuner runt om i hela riket, och i stor utsträckning i Stockholms län. Invandringen bedöms under de närmsta åren minska i omfattning, framför allt till följd av en mer restriktiv flyktingpolitik. Dock bedöms invandring men även inflyttning från andra delar av landet vara större än för övriga riket, vilket kommer leda till fortsatt befolkningsökning i länet.

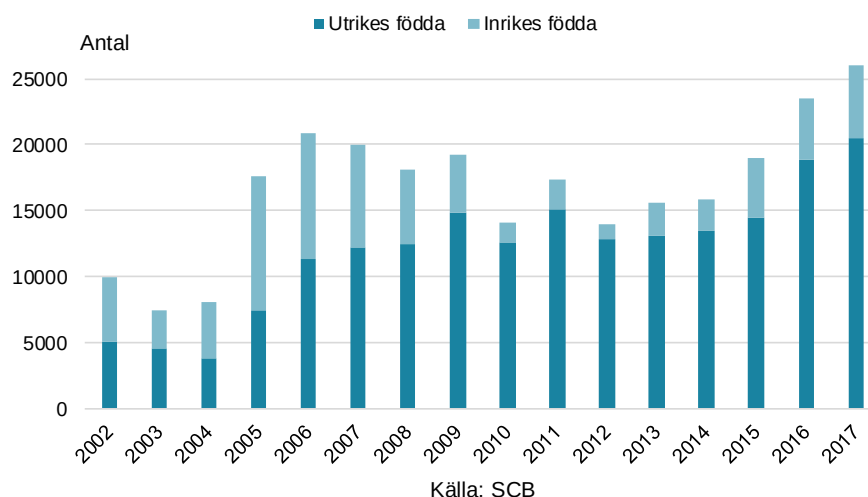
I nedanstående diagram visas befolkningsökningen per år för åldersgruppen 15-64 år i Stockholms län. Antalet personer uppdelat på kön var i början av tidsserien ungefär lika många. Det som skiljer ut de tre sista åren är att endast en andel på mellan 42 -46 procent av befolkningsökningen har bestått av kvinnor. Förklaringen är återigen flyktingvågen från 2015. Där ett mycket större antal män sökt och erhållit uppehållstillstånd än antalet kvinnor under denna period.

³⁴ 2017:04: Sammanfattning för Stockholms läns kommuner. Bilaga till Huvudrapport Befolkningsprognos 2017–2026/50

³⁵ Bruttoregionalprodukt, löpande priser, Nationalräkenskaperna 2016, SCB.

³⁶ Flyttnetto är: Antal inflyttade personer till länet från utlandet minus antalet utflyttade personer från länet till utlandet.

Befolkningsökningar 15-64 år, Stockholms län, 2002-2016

Många väljer att pendla till sitt arbete i Stockholms län

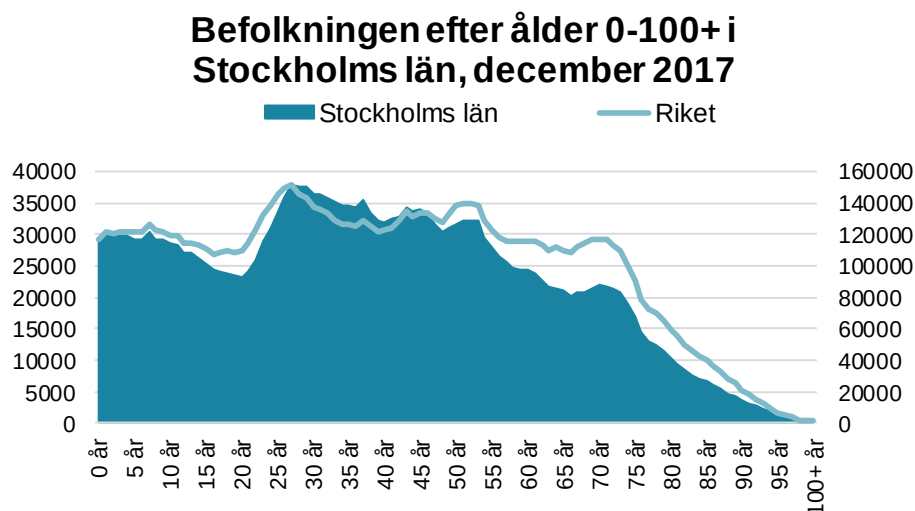
Många fler pendlar in till sin arbetsplats i Stockholms län än vad det är som pendlar ut från länet. Den totala in- och utpendlingen var 2016 störst mellan Stockholms län och Uppsala, Södermanlands och Västra Götalands län. Strax under 102 000 personer pendlade in till Stockholms län och 39 500 personer pendlade ut från Stockholms län för att arbeta under 2016³⁷. Nettopendlingen över länsgränsen var 2016 alltså 62 500. Denna beräknas öka med cirka 1 500 personer till under prognosperioden.

Åldersstrukturen i Stockholms län

För att mäta hur åldersstrukturen inom ett specifikt område ser ut kan man räkna fram den demografiska försörjningskvoten. Med detta menas hur stor andel av befolkningen som är mellan 20-64 år och som anses försörja övrig befolkning. Jämför vi Stockholms läns försörjningskvot med övriga rikets skiljer sig dessa åt relativt mycket 0,66 jämfört med 0,78. Med andra ord är försörjningskvoten mer fördelaktig i Stockholms län. Här finns en större andel personer i arbetsför ålder. Vid jämförelser bakåt i tiden är trenden för både Stockholms län och övriga landet att försörjningskvoten ökar år från år. Det föds fler barn och vi lever allt längre vilket gör att en mindre och mindre andel ska försörja allt fler.

I diagrammet på nästa sida visas åldersfördelningen dels i Stockholms län, dels i övriga riket. Här kan man se den mer fördelaktiga fördelningen över ålderskategorierna. Stockholms län har både färre unga och äldre än övriga riket. Dessutom är personerna i ålderskategorin 20-64 år i genomsnitt yngre, vilket också kommer att hålla nere försörjningskvoten i ett framtida perspektiv.

³⁷ SCB, RAMS, förvärvsarbetande pendlare, 16+ år, 2016.

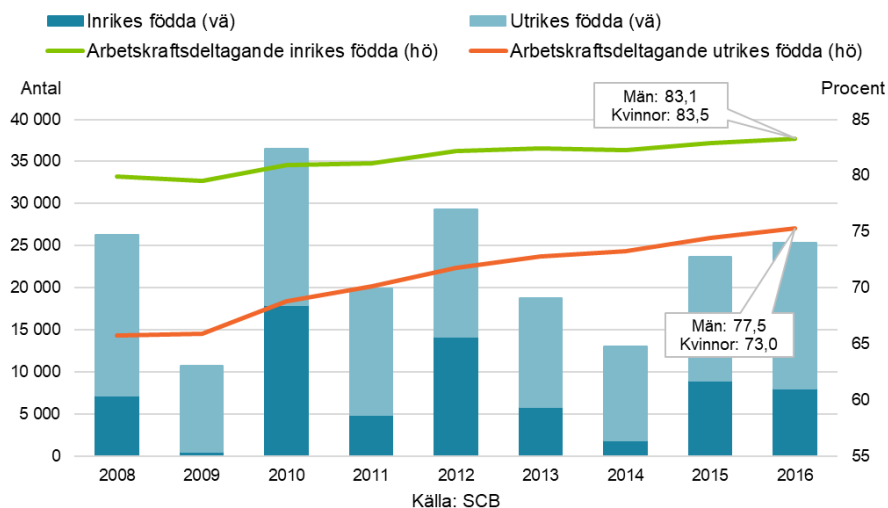
Ökande arbetskraftsdeltagande och förvärvsfrekvens

Sett ur ett internationellt perspektiv har Sverige ett mycket högt arbetskraftsdeltagande, särskilt bland inrikes födda. Arbetskraftsdeltagandet i Stockholms län är, för inrikes födda, 83,3 procent och för utrikes födda 75,3 procent³⁸. Arbetskraftsdeltagande har under de senaste åren ökat för både inrikes och utrikes födda personer i Stockholms län. Den tydligaste ökningen har dock utrikes födda stått för. Mellan åren 2008 och 2016 har arbetskraftsdeltagandet ökat med, cirka 10 procentenheter för utrikes födda personer och 3 procentenheter för inrikes födda.

Den stora ökningen bland utrikes föddas arbetskraftsdeltagande syns även i staplarna i nedanstående diagram. Sammanlagt har ökningen av antalet i arbetskraften till två tredjedelar bestått av utrikes födda. Precis som övriga län i riket har Stockholms län inte en tillräckligt stor inhemsk befolkningstillväxt för att tillgodose den efterfrågan som finns på arbetsmarknaden.

³⁸ SCB, RAMS 2016 och Befolkningsstatistik.

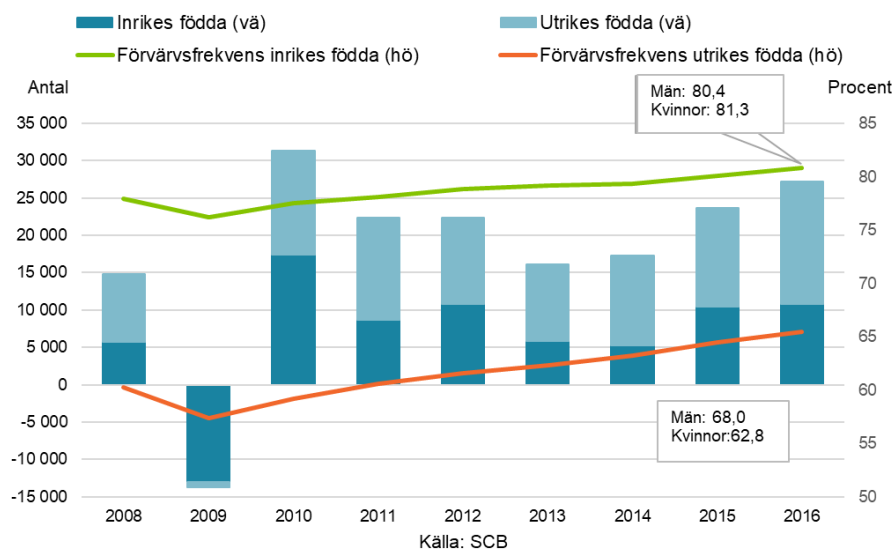
Arbetskraften 16-64 år, förändring per år och arbetskraftsdeltagande Stockholms län

Även förvärvsfrekvensen har haft en positiv utveckling för såväl inrikes som utrikes födda. För inrikes födda har förvärvsfrekvensen ökat med 3 procentenheter och för utrikes födda drygt 5 procentenheter sedan 2008 fram till 2016. Drygt 60 procent av de nya förvärvsarbetande på arbetsmarknaden under perioden var utrikes födda.

Den höga förvärvsfrekvensen är så klart positiv för hela arbetsmarknaden i Stockholms län, men denna till trots och trots den goda utvecklingen finns det fortfarande utmaningar på länets arbetsmarknad för att höja förvärvsfrekvensen för utrikes födda män och kvinnor.

Förvärvsarbetande 16-64 år, förändring per år och förvärvsfrekvens, Stockholms län

Förvärvsfrekvensen är fortsatt klart lägre för utrikes födda än för inrikes födda personer. Detta gäller inte minst för utrikes födda kvinnor, som både i länet och i övriga riket är den grupp med lägst förvärvsfrekvens. Såväl arbetskraftsdeltagandet som förvärvsfrekvensen för befolkningen i stort är mycket hög. Förvärvsfrekvensen för utrikes födda och utrikes födda kvinnor i synnerhet är de områden där Arbetsförmedlingen, tillsammans med utbildningsväsendet och länets arbetsgivare kan öka utbudet och kompetensen hos arbetskraften allra mest. Om detta lyckas har länets arbetsmarknad goda förutsättningar att fortsätta växa.

Förvärvsfrekvens	Inrikes född - Stock- holms län	Utrikes född - Stock- holms län	Inrikes född - Riket	Utrikes född - Riket
Kvinnor	81,3%	62,8%	79,4%	56,1%
Män	80,4%	68,0%	79,7%	59,8%

Källa: SCB

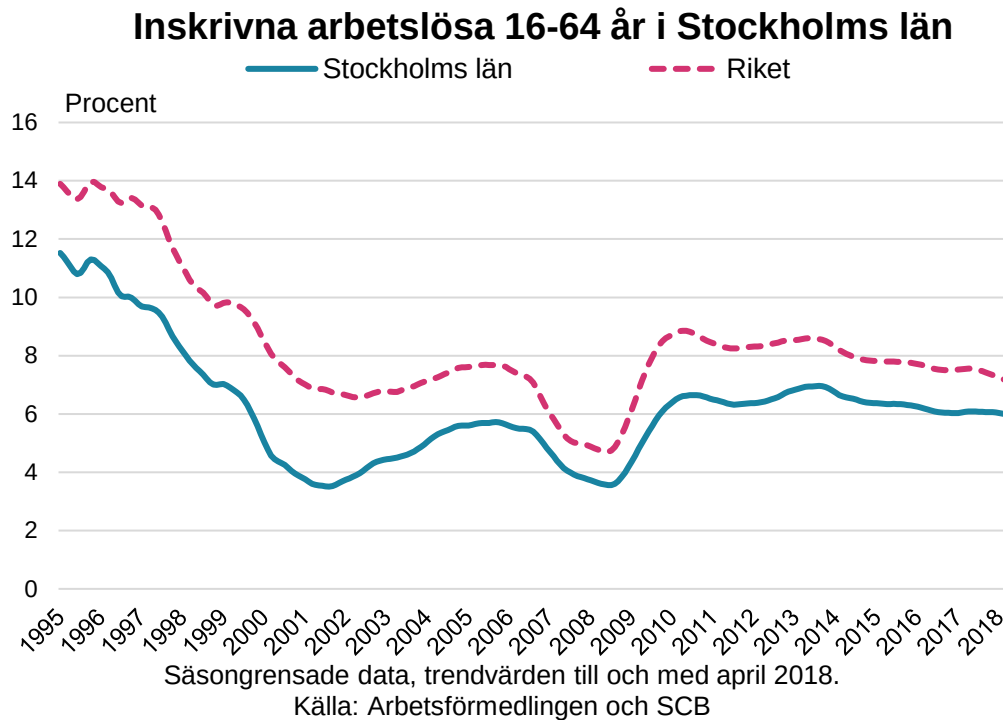
7 Inskrivna arbetslösa på Arbetsförmedlingen

De senaste åren har antalet arbetssökande som skrivits in på Arbetsförmedlingen ökat kraftigt. Detta beror nästan uteslutande på den stora flyktingvågen under hösten 2015. Samtidigt har antalet personer som erhållit arbete ökat i mycket hög takt. Tillsammans har detta inneburit att arbetslösheten i länet minskat svagt under de senaste fem åren. De uppgifter som beskrivs i detta kapitel är hämtade från Arbetsförmedlingens verksamhetsstatistik. Med arbetslösa menas i detta sammanhang inskrivna arbetslösa, vilket är summan av öppet arbetslösa och personer i arbetsmarknadspolitiska program.

7.1 Arbetslöshetens utveckling

I nedanstående diagram redovisas utvecklingen av rikets och Stockholms läns arbetslöshet. I diagrammet visas den relativa arbetslösheten för perioden 1995 till april 2018. Perioden inleddes med en lång nedgång efter de historiskt höga arbetslöshetsnivåerna till följd av finanskrisen som drabbade landet under åren 1990-1994. I början av 2000-talet steg arbetslösheten något igen för att innan högkonjunkturen öka till strax under 6 procent. Fram till den globala finanskrisen fortsatte arbetslösheten att minska och låg som lägst på 3,5 procent. Finanskrisen 2009-2010 ledde till en kraftig ökning av arbetslösheten i hela landet. För Stockholms län var ökningen något mindre. Den tydligaste trenden under 2010-talet är att arbetslöshetsnivån legat i stort sett still, förutom en liten ökning 2013. Vidare är trenden de senaste fem åren att rikets totala arbetslöshetsnivå rör sig snabbare nedåt och närmar sig långsamt Stockholms läns nivåer. Från att tidigare ofta ha rikets lägsta arbetslöshet får Stockholms län se andra län med lägre arbetslöshetsnivåer. Uppsala, Västerbottens, Hallands och Gotlands län konkurrerar nu mer med Stockholms län om att ha den lägsta arbetslösheten på månadsbasis.

Arbetslöshetsnivåer både på riks- och regionnivå påverkas av konjunkturläget, men även andra faktorer som bland annat den demografiska utvecklingen, politiska beslut om arbetslöshets- och sjukförsäkringen. Under åren 2006-2014 skedde stora förändringar inom arbetsmarknadspolitiken. Dessa ledde till stora förändringar vad gäller grupper och antal av arbetssökande. De största förändringarna bestod dels i förändringar i sjukförsäkringen, dels i införandet av etableringsreformen.

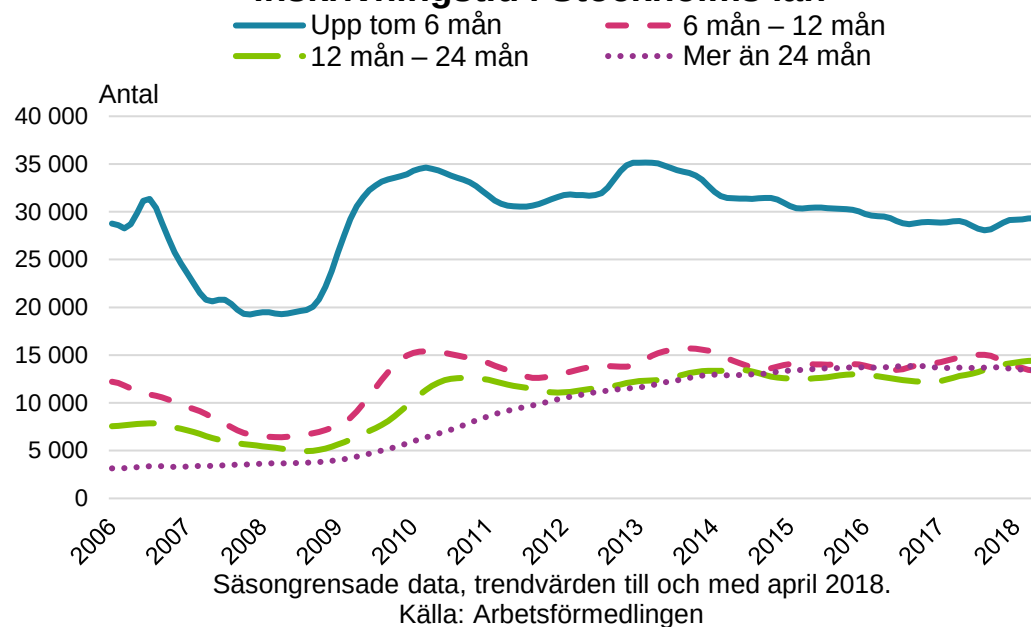
Oavsett hög eller låg arbetslöshet totalt i riket, så har Stockholms län ständigt haft en lägre arbetslöshet än riksgenomsnittet. Stockholms län har varit och är en tillväxtregion. Detta avspeglar sig på både sysselsättning och arbetslöshet, där länet fungerar som ett draglok för övriga riket.

Arbetslösa med kortare och längre tid i arbetslöshet

Antalet inskrivna arbetslösa har under det senaste året legat i stor sett still. Dock skiljer sig utvecklingen åt beroende på olika inskrivningstider. För nyinskrivna personer och för gruppen med inskrivningstider på mellan 12-24 månader har antalet arbetslösa ökat. För personer med arbetslöshetstider på 6-12 månader och för de med mer än 24

månaders arbetslöshet har arbetslösheten minskat något.

Inskrivna arbetslösa 16-64 år efter inskrivningstid i Stockholms län

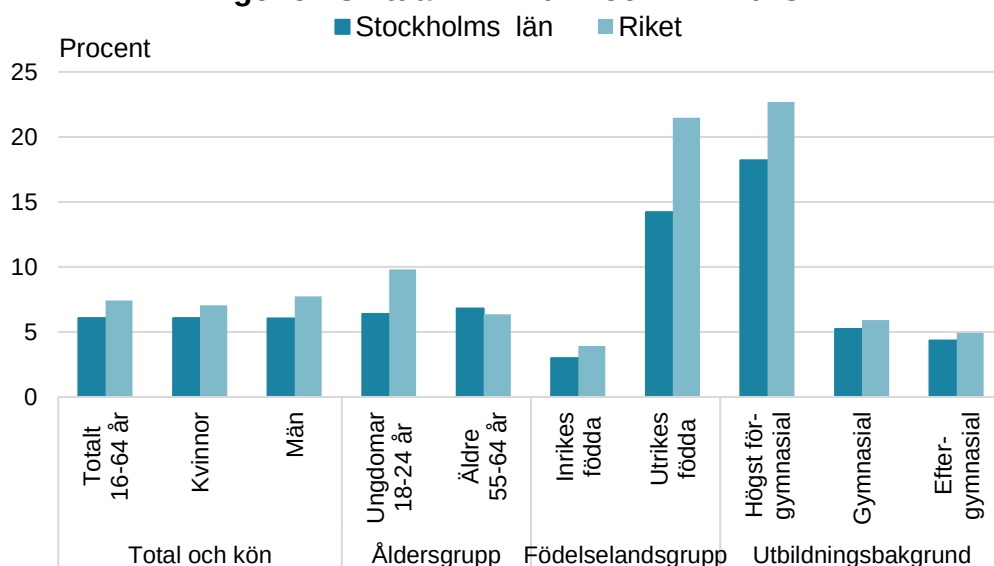
7.2 Arbetslöshetens sammansättning

Även om länet till ytan är relativt litet, består det av 26 kommuner med mycket olika förutsättningar. Bland annat skiljer sig sammansättningen av befolkningen mycket åt. I bilaga 3 återfinns arbetslöshetsnivåer för länets samtliga kommuner uppdelat i kategorierna kön, ålder, födelseland och utbildningsbakgrund.

Arbetsförmedlingens verksamhetsstatistik över arbetslösa är en rik källa för jämförelser av bl. a. arbetslöshetsnivåer mellan län, kommuner och inte minst, olika grupper av arbetssökande. I nedanstående diagram visas att det är väldigt små skillnader mellan kvinnors och mäns arbetslöshetsnivå i länet. Även för unga (18-24 år) och äldre (55-64 år) arbetssökande är arbetslösheten i stort sett lika som den totala arbetslösheten i länet. För både de yngre och äldre har arbetslöshetsnivån ökat marginellt sedan förra prognostillfället. Det är alltså endast marginella skillnader i arbetslöshetsnivåer beroende av ålder eller kön i Stockholms län.

Inskrivna arbetslösa 16-64 år fördelat på olika grupper i Stockholms län

genomsnitt av kv4 2017 och kv1 2018

Källa: Arbetsförmedlingen och SCB

I stället finns det två andra tydliga faktorer som påverkar arbetslöshetsnivån. Dessa två är dels födelseland, dels utbildningsnivå. Till viss del korrelerar de två, mycket på grund av att de personer som kommit som flyktingar de senaste åren endast har kort eller ingen utbildningsbakgrund. Vid en jämförelse av födelseland är arbetslösheten för inrikes födda 3,0 procent och för utrikes födda 14,2 procent. Det är samma nivå för inrikes födda som vid senaste prognostillfället hösten 2017. För utrikes födda är det en svag minskning med 0,1 procent. Att arbetslösheten för gruppen utrikes födda är högre än för inrikes födda är naturligt. En stor del av de utrikes födda personerna är nyanlända flyktingar som nyligen fått uppehållstillstånd och som därmed ingår i etableringsprogrammet. Dessa individer har av naturliga skäl ingen förankring på den svenska arbetsmarknaden. Kunskaper i svenska språket och kontakter i form av nätverk riktade mot arbetslivet behöver också få tid för att kunna byggas upp.

Bland personer med olika utbildningsbakgrund är det också stora skillnader i arbetslöshet. För personer med högst förgymnasial utbildning är situationen på arbetsmarknaden särskilt svår. Trots de senaste årens stora efterfrågan på arbetskraft saknar gruppen med lägst utbildningsnivå de teoretiska och praktiska färdigheter som arbetsgivarna efterfrågar. Inte sällan saknas även språkkunskaper. Detta leder till att denna grupp har den klart högsta arbetslöshetsnivån i Stockholms län. Arbetslösheten har till och med ökat för de med lägst utbildning sedan förra prognostillfället.

Trendbrott för andel arbetslösa med utsatt ställning

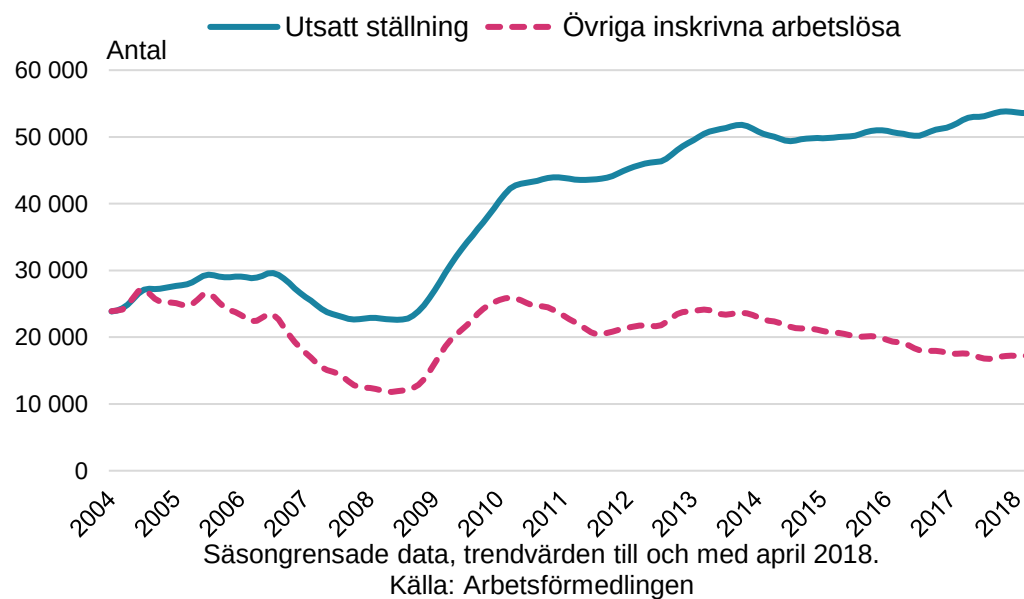
Arbetsförmedlingen har identifierat fyra karakteristika som ofta innebär svårigheter att finna en anställning och leder till längre tid i arbetslöshet. Detta för att Arbetsförmedlingen ska kunna använda sina resurser på ett effektivt sätt och ge stöd och insatser till de individer som främst riskerar långt tid i arbetslöshet.

Till gruppen med en utsatt ställning på arbetsmarknaden räknar Arbetsförmedlingen:

- Personer med högst förgymnasial utbildning
- Personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga
- Personer födda utanför Europa
- Personer mellan 55-64 år

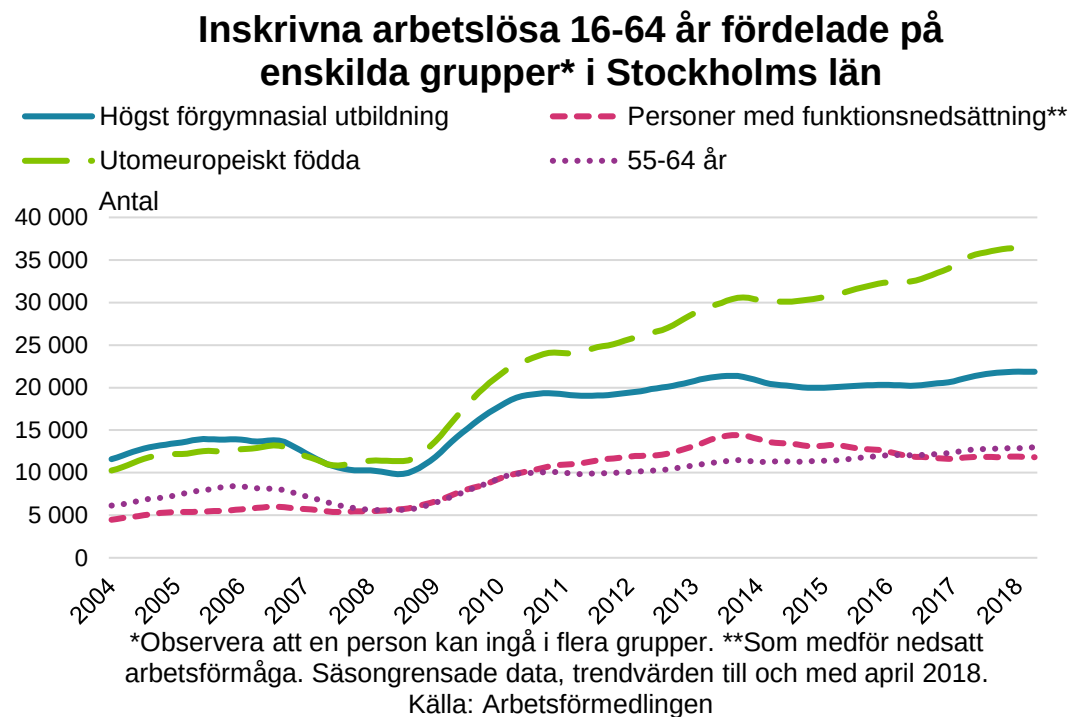
En person kan tillhöra en eller flera av dessa undergrupper.

Inskrivna arbetslösa 16-64 år med utsatt ställning på arbetsmarknaden och övriga inskrivna arbetslösa i

Förutom enstaka månader har andelen inskrivna arbetslösa med utsatt ställning stadigt ökat sedan 2004. Nu minskar antalet med utsatt ställning svagt, samtidigt som antalet övriga inskrivna arbetslösa planat ut. Detta leder till att vi hittills i år sett en stillastående eller sjunkande andel arbetslösa med utsatt ställning. I april var antalet inskrivna med utsatt ställning cirka 53 600 personer. Samtidigt var 17 200 övriga arbetslösa inskrivna på Arbetsförmedlingen i Stockholms län. Det innebär att andelen arbetssökande med utsatt ställning var 76 procent.

I diagrammet nedan visas de enskilda grupperna var för sig. En person kan ingå i en eller flera grupper. Därför summeras antalet till fler än de 53 600 personer med utsatt ställning på Stockholms arbetsmarknad.

Utomeuropeiskt födda

Den enskilt största gruppen med utsatt ställning är utomeuropeiskt födda. I april 2018 uppgick denna grupp till drygt 36 200 personer. Ökningen av denna grupp avtog under slutet av 2017 och har sedan årsskiftet för första gången på fem år sjunkit. Andelsmässigt var 51 procent av samtliga inskrivna på Arbetsförmedlingen födda i ett land utanför Europa.

Bland de utomeuropeiskt födda har 41 procent högst en förgymnasial utbildning, 27 procent har en gymnasieutbildning och 32 procent har en högskoleutbildning på minst två år. För inrikes födda är motsvarande andelar (19, 42 och 39 procent). Förutom en lägre utbildningsnivå har denna grupp ett sämre utgångsläge på arbetsmarknaden beroende på bland annat lägre språkkunskaper, avsaknad av nätverk och kontakter. Sammantaget gör dessa faktorer att det tar längre tid för denna grupp att etablera sig på arbetsmarknaden.

Personer med högst förgymnasial utbildning

Av de fyra grupperna med utsatt ställning på arbetsmarknaden, är det personer med lägst utbildningsnivå som har den högsta arbetslösheten. Som visas i diagrammet ovan var arbetslöshetsnivån för personer med slutförd grundskola som högsta utbildningsnivå 18,2 procent. För personer med slutförd gymnasieutbildning var arbetslösheten

5,2 procent och för personer en eftergymnasial utbildning var arbetslöshetsnivån 4,3 procent.

För övriga grupper (Personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga och personer 55-64 år) är förändringarna i antalet inskrivna arbetslösa mycket små. Sammantaget har, som tidigare nämnts, både antalet och andelen med utsatt ställning brutit den uppgående trenden och minskar svagt sedan årsskiftet.

8 Fördjupningsruta: Var jobbar personer utan gymnasieutbildning?

Omkring 146 800 eller 11 procent, av länets befolkning i åldrarna 20-64 år, saknade en gymnasieutbildning år 2016. Av dessa ingick cirka 116 400 i arbetskraften varav 96 200 var *förvärvsarbetande*. En genomgång av hur dessa personer fördelar sig på yrken inom olika kvalifikationsnivåer och inom näringsgrenar visar på några observationer som är värda att lyfta fram.

En första observation är att arbetsmarknaden för personer som saknar gymnasieutbildning inte är begränsad till yrken som återfinns på den lägsta kvalifikationsnivån. Det vill säga till yrken utan, eller med bara låga krav, på utbildning.³⁹ Inom dessa yrken arbetade år 2016 totalt 58 900 personer varav 14 500, eller 25 procent, saknade en gymnasieutbildning.

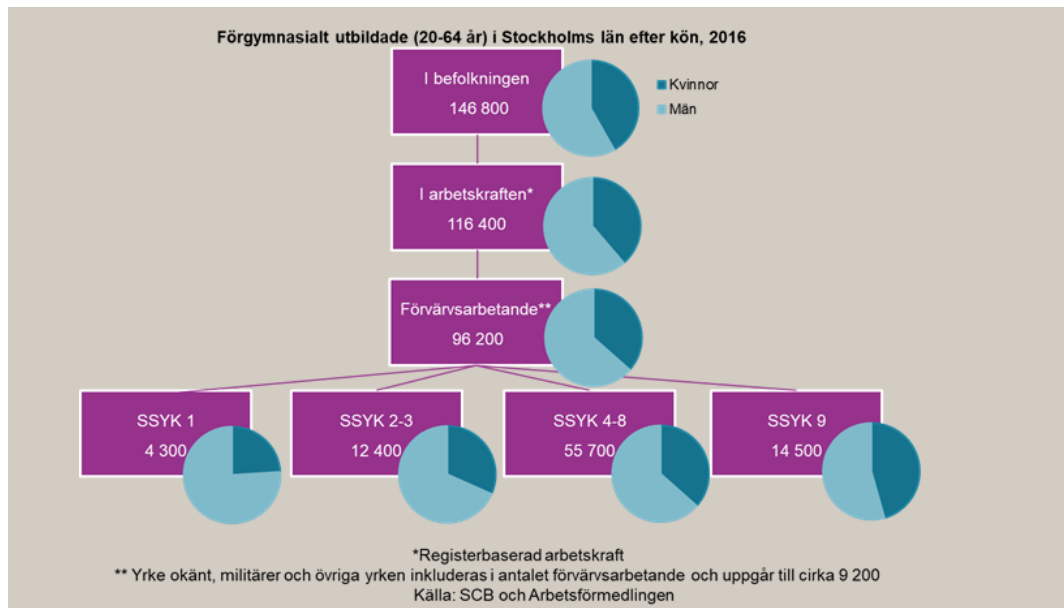
Parallellt återfanns omkring 55 700 personer med förgymnasial utbildning inom yrken vilka normalt kräver en gymnasieutbildning.⁴⁰ Dessa 55 700 motsvarade knappt 13 procent av samtliga förvärvsarbetande inom dessa kvalifikationsnivåer.

Vidare var närmare 16 700 personer som saknade en gymnasieutbildning verksamma inom yrken som normalt kräver en eftergymnasial utbildning på minst två år alternativt innehade en chefsposition.⁴¹ Av dessa arbetade närmare 2 300 personer som företagssäljare. Personer med förgymnasial utbildning utgör emellertid en mindre andel, omkring 3 procent, av det totala antalet förvärvsarbetande inom yrken med krav på eftergymnasial utbildning.

³⁹ Avser yrken inom yrkesområde 9 enligt SSYK 2012.

⁴⁰ Avser yrken inom yrkesområde 4-8 enligt SSYK 2012.

⁴¹ Avser yrken inom yrkesområde 1-3 enligt SSYK 2012.

Män utgör 63 procent av de med kort utbildning som arbetar inom yrken utan, eller med bara låga krav, på utbildning. Det vanligaste yrket utan, eller med låga krav, på utbildning för män är restaurang- och köksbiträden. Av de kvinnor som arbetar inom yrken utan, eller med låga krav, på utbildning är städare det vanligaste yrket.

De fem största yrkena för förvärvsarbetande 20-64 år som saknar gymnasieutbildning

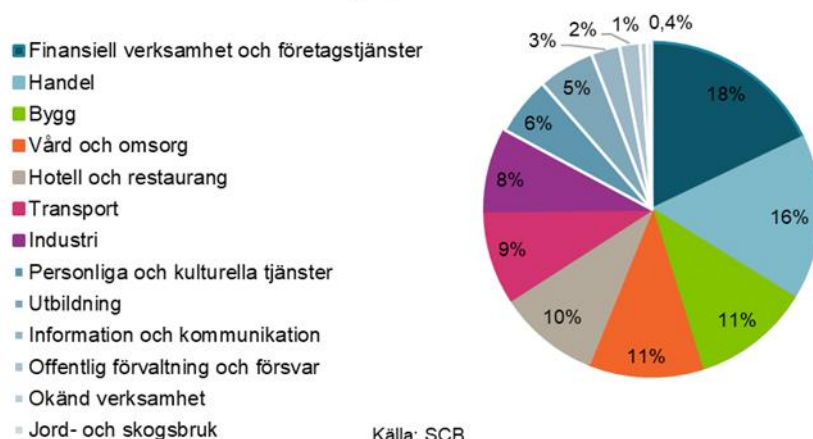
	Antal	Andel (%) kvinnor	Andel (%) män
Städare (9111)	5 659	64	36
Restaurang- och köksbiträden m.fl. (9412)	3 918	47	53
Vårdbiträden (5330)	3 011	79	21
Lager- och terminalpersonal (4322)	2 924	16	84
Personliga assistenter (5343)	2 722	70	30

Källa: SCB

Det största yrket för personer med förgymnasial utbildning är städare, där antalet förvärvsarbetande var 5 700 personer år 2016. Till de fem största yrkena bland personer med kort utbildning räknas också restaurang- och köksbiträden, vårdbiträden, lager- och terminalpersonal samt Personliga assistenter.

En tredje observation är att personer med kort utbildning i större utsträckning återfinns inom näringsgrenar inom den privata tjänstesektorn där utbildningsnivån ofta är hög. Att högst andel återfinns inom finansiell verksamhet och företagstjänster beror främst på att yrket städare finns här.

Högst förgymnasialt utbildade förvärvsarbetande 20-64 år efter näringsgren i Stockholms län 2016

Stockholms län har den högsta utbildningsnivån bland befolkningen i riket. I länet har en tredjedel eller mer av befolkningen minst treårig eftergymnasial utbildning i åtta av 26 kommuner.⁴² Den höga utbildningsnivån i länet förklaras till stor del av näringsgrensstrukturen. Att andelen förvärvsarbetande är hög i Stockholm vittnar om en stark arbetsmarknad parallellt med att bristen på arbetskraft är stor i vissa näringsgrenar. Samtidigt som andelen förvärvsarbetande är relativt hög har antalet inskrivna arbetslösa med förgymnasial utbildning ökat. En förklaring är antalet nyanlända som tillhör etableringsprogrammet. Förvärvsfrekvensen för personer med högst förgymnasial utbildning är 65 procent, för riket som helhet är motsvarande siffra 58 procent. Även detta vittnar om en stark arbetsmarknad i länet som kommer allt flera grupper till del.

⁴² SCB, statistiska meddelanden UF 37 SM 1701, Befolkningens utbildning 2016

9 Utmaningar på länets arbetsmarknad

Att det går bra för Stockholms län ur både ett ekonomiskt- och arbetsmarknadsperspektiv är något som Arbetsförmedlingen skrivit i de senaste Arbetsmarknadsutsikterna. Länet har en god befolkningstillväxt, ett gott företagsklimat med en diversifierad näringsgrensstruktur. Konjunkturen är fortsatt stark, även om vi går in i en mer mogen fas, vilket leder till att Arbetsförmedlingen bedömer att sysselsättningen kommer att öka med sammanlagt 43 000 personer under prognosåren. Dessa förutsättningar medför att arbetslösheten fortsätter vara på en låg nivå. Under sista kvartalet 2019 beräknar Arbetsförmedlingen att den relativa arbetslöshetsnivån kommer ligga på 5,7 procent. Samtidigt finns det stora utmaningar på Stockholms läns arbetsmarknad.

Viktiga utmaningar 2018 och 2019

Arbetsförmedlingen står inför tre viktiga utmaningar 2018 och 2019:

- Matchning till arbete och utbildning
- Utrikes föddas etablering på arbetsmarknaden
- Motverka långa tider i arbetslöshet

Matchningen till arbete och utbildning

Matchningen på arbetsmarknaden är en allt större utmaning för Arbetsförmedlingen, i takt med att obalansen mellan efterfrågade kompetenser och arbetslöshetens sammansättning växer. Bristen på arbetskraft är fortsatt hög och Arbetsförmedlingen bedömer att det råder brist inom sju av tio yrken på länets arbetsmarknad. Bland de privata arbetsgivarna upplever närmare fyra av tio (35 procent) svårigheter att rekrytera. Detta är nivåer tydligt över det historiska genomsnittet. Till detta ska även de höga bristtalen bland de offentliga arbetsgivarna läggas. Det som utmärker arbetsgivarna i länets efterfrågan på arbetskraft är att de i mycket stor utsträckning behöver rekrytera personal med gymnasial- eller eftergymnasial utbildning.

Inom många bristyrken är det huvudsakliga problemet att tillskottet av nyutbildade från utbildningsväsendet är för lågt. Bland länets ungdomar antogs endast 22 procent till ett yrkesprogram hösten 2016.⁴³ Av tidigare studier vet vi också att en stor andel av dessa inte kommer slutföra sina gymnasiestudier och ytterligare några väljer att arbeta inom annan bransch än där man utbildat sig. Situationen förvärras även av att antalet ungdomar som inte fullföljer sina gymnasiestudier i länet fortsatt är högt. Därför är det centralt att förbättra studie- och yrkesvägledningen.

⁴³ Gymnasiebehovet, Trender och kunskap om Storstockholms gymnasierregion, Storsthlm, 2017.

Samtidigt har arbetsgivarna ett stort ansvar vad gäller att öka attraktionskraften inom respektive bransch och bryta könsnormer. Arbetsplatser och yrken måste bli attraktiva för att bland annat locka fler studenter till de utbildningar som leder till yrken där det råder brist på arbetskraft.

Många av de inskrivna på Arbetsförmedlingen är i behov av utbildningsinsatser för att närma sig arbetsmarknaden. Längden och inriktningen för dessa utbildningsinsatser varierar stort bland de inskrivna. Något som är tydligt är att utbildning har fått en allt större roll i arbetsmarknadspolitiken. En viktig åtgärd är att fortsätta stärka Arbetsförmedlingens arbete inom vägledning och ytterligare intensifiera arbetet med studiemotiverande insatser. Därmed är det viktigt att Arbetsförmedlingen vägleder inskrivna arbetssökande till rätt utbildningsinsatser för individen.

Arbetsförmedlingen behöver ta en än mer aktiv roll i kontakterna mellan arbetsgivare och arbetssökande. Vikten av insatser för bättre och tidigare kompetensinventering hos arbetssökande i kombination med ett intensifierat arbetsgivararbete är en viktig förutsättning för effektivare matchning.

Utrikes föddas etablering på arbetsmarknaden

Utvecklingen på arbetsmarknaden för såväl inrikes som utrikes födda är i många avseenden positiv. Arbetskraftsdeltagandet och förvärvsfrekvensen ökar stadig, inte minst bland utrikes födda. Detta har skett trots att sammansättningen av befolkningen, med en stor andel flyktinginvandring, inneburit större utmaningar. Arbetslösheten bland utrikes födda är samtidigt hög, vilket kan förklaras av att många nyanlända fortsätter att träda in på arbetsmarknaden. I en jämförelse hade Stockholms län den lägsta arbetslösheten⁴⁴ bland utrikes födda 13,7 procent, jämfört med 20,5 för riket i april 2018.⁴⁵

Den ökade sysselsättningen kommer dock inte alla till dels i lika hög utsträckning. En förutsättning för att etablera sig på arbetsmarknaden är en gymnasieutbildning eller högre. För de med kort utbildning är sysselsättningen lägre och arbetslösheten högre än övriga utbildningsgrupper. Utrikes födda med förgymnasial utbildning deltar i lägre utsträckning i arbetslivet. Andelen utrikes födda med högst förgymnasial utbildning som var inskrivna i april 2018 var 38 procent. Förutom lägre utbildningsnivå har utrikes födda ett sämre utgångsläge på arbetsmarknaden beroende på bland annat språkkunskaper, avsaknad av nätverk och kontakter. Sammantaget gör dessa faktorer att det tar längre tid för denna grupp att etablera sig på arbetsmarknaden. För att dessa personer ska få en fast förankring på arbetsmarknaden är det viktigt att det finns möjligheter för vidare studier, som är anpassade både till individ och kraven på arbetsmarknaden. Här har utbildningsväsendet en viktig roll vad gäller ansvarsområdet för exempelvis tillgången på lärare och lokaler.

Utbildning är dock inte hela lösningen och alla med kort utbildning kommer inte ha förutsättningar att börja studera. Det finns därmed ett behov av att det skapas fler jobb

⁴⁴ Andel inskrivna av registerbaserad arbetskraft.

⁴⁵ Arbetsförmedlingens verksamhetsstatistik, april 2018.

med låga utbildningskrav och att trösklarna för att komma in på arbetsmarknaden sänks. Bland de arbetslösa som inte har förutsättningar att genomgå längre utbildning är subventionerade anställningar ett viktigt verktyg, exempelvis extratjänster.

På längre sikt kan invandringen ge ett tillskott av arbetskraften inom flertalet näringsgrenar, inte minst inom offentlig sektor. Som följd kan bristsituationen dämpas och troligtvis leda till en ökad sysselsättning. Därigenom ges större möjligheter att behålla en god nivå av utbudet och kvalitet inom välfärden.

Motverka långa tider i arbetslöshet

I slutet av april var antalet inskrivna arbetslösa som varit utan arbete i minst 12 månader 27 700 personer, vilket är en ökning med 1 000 personer jämfört med samma tidpunkt 2017. Därmed utgör långtidsarbetslösa, som varit inskrivna i 12 månader eller mer, 40 procent av samtliga inskrivna arbetslösa i Stockholms län. Andelen utrikes födda som var långtidsarbetslösa vid samma tidpunkt var 71 procent. Nedbrutet på kön var andelen kvinnor 75 procent och för männen 68 procent. En bakomliggande faktor till ökningen är att många långtidsarbetslösa saknar gymnasieutbildning samt det stigande antalet inskrivna arbetslösa som är födda utanför Europa. Av de personer som är födda utanför Europa är det många med kort utbildning och även kortare period i landet bakom sig.

För att långtidsarbetslösheten ska pressas tillbaka och därmed minska krävs en kombination av olika insatser. Detta gäller såväl utbildning som andra insatser, exempelvis subventionerade anställningar och andra programinsatser. Att förhindra långa tider i arbetslöshet blir därför en stor utmaning för Arbetsförmedlingen.

Framtida kompetensförsörjningen i Stockholms län

Samtidigt som jobbtillväxten är stark står Stockholms läns arbetsmarknad inför utmaningar. Rekryteringsläget har stramats åt och arbetsgivarna har allt svårare att hitta den arbetskraft de söker. Därmed fortsätter obalansen mellan vad arbetsgivarna efterfrågar och utbudets sammansättning att växa och försvåra matchningen. Kompetensförsörjningen blir därmed en allt viktigare fråga för länet. Utmaningarna är många och det behövs krafttag för att möta framtidens kompetensbehov. Risken finns att 2020-talet blir ett årtionde då obalanserna på arbetsmarknaden kvarstår.

En viktig åtgärd är att fortsätta stärka Arbetsförmedlingens arbete med vägledning och intensifiera arbetet med studiemotiverande insatser. Detta är särskilt viktigt för dem som saknar gymnasieutbildning. Samtidigt är det viktigt att Arbetsförmedlingens arbetsmarknadsutbildningar får en tydligare inriktning mot bristyrken. Inom många bristyrken är det huvudsakliga problemet ett för lågt tillskott av nyutbildade från utbildningsväsendet. Andelen ungdomar som väljer ett yrkesförberedande program på gymnasiet är lågt och här har studie- och yrkesvägledningen en viktig roll. Samtidigt har arbetsgivarna ett viktigt uppdrag att marknadsföra branschen och dess yrken och därmed locka fler studenter.

Den demografiska utvecklingen av att vi blir allt fler och att vi lever längre ställer krav på arbetsmarknaden, såväl idag som i framtiden. Vi förväntas jobba allt längre samtidigt som ungdomar ofta kan ha svårt att få fotfäste på arbetsmarknaden. Inom den offentliga sektorn är bristen på arbetskraft stor. I Arbetsförmedlingens långsiktiga yrkesprognoser som publicerades i februari 2018⁴⁶, framgår det att det kommer att vara fortsatt mer påtaglig brist på bland annat läkare, sjuksköterskor, lärare samt andra viktiga yrken inom den offentliga sektorn. Samtidigt som bristen kvarstår är utbildningarna långa för många av dessa yrken.

Digitaliseringen har en stor påverkan i vår vardag, såväl i arbetslivet som privat. Det är svårt att förutspå vilka långsiktiga effekter digitaliseringen och den tekniska utvecklingen kommer få på arbetsmarknaden. Klart är dock att utvecklingen av ny teknik kommer att fortsätta att förändra såväl sammansättningen av yrken som deras innehåll. Därmed är det fortsatt viktigt med olika typer av kompetensutvecklingsinsatser och utbildning för möjligheten till omställning och etablering på morgondagens arbetsmarknad.

Den framtida kompetensförsörjningen i Stockholms län är en stor utmaning. Efterfrågan på arbetskraft ökar samtidigt som utbudet inte överensstämmer och därmed försvårar matchningen. Samtidigt är det låga intresset för flertalet utbildningar, inte minst yrkesutbildningar, problematiskt. Även bostadssituationen får en allt större påverkan på länets arbetsmarknad, både nu och i framtiden. Utifrån den bild som målas upp framträder bilden av närmare samverkan mellan olika aktörer i Stockholms län som allt viktigare.

⁴⁶ För mer information, läs Var finns jobben 2018? Bedömning på fem års sikt, Ura: 2018:1, Arbetsförmedlingen

10 Bilagor

10.1 Bilaga 1 Metod och urval

Historia och syfte

Arbetsförmedlingen har gjort prognoser sedan 1960-talet. Den nuvarande metodiken infördes i mitten av 1990-talet. Samtidigt infördes ett enhetligt intervjuformulär. Sedan dess har intervjuformuläret utvecklats och antalet frågor har blivit fler.

Syftet med prognosarbetet är att ge Arbetsförmedlingen detaljerad kunskap om läget och framtidsutsikterna på arbetsmarknaden, vilket är viktigt för förmedlingens arbete med vägledning. Prognosarbetet stödjer på så sätt Arbetsförmedlingens kärnuppgift som är att matcha arbetssökande mot arbetsgivarnas rekryteringsbehov. Det sammanställda materialet är också ett viktigt underlag för planeringen av verksamheten på såväl lokal som central nivå. Ytterligare ett viktigt syfte med Arbetsförmedlingens prognoser är att informera och påverka externa aktörer. Arbetsförmedlingen publicerar en nationell och 21 regionala prognoser två gånger per år, i juni och december.

Metod och undersökningens genomförande

Arbetsförmedlingens prognoser baseras på intervjuer med ett mycket stort antal privata och offentliga arbetsgivare. Intervjuerna görs av arbetsförmedlare och svaren inhämtas genom samtal med arbetsgivarna vid ett besök eller per telefon. Motivet till detta arbetssätt är att den ansvarige arbetsförmedlaren ska ha möjlighet att ställa följdfrågor, bland annat för att minska risken för missförstånd kring frågornas syfte och innehåll.

Frågorna handlar bland annat om arbetsgivarnas bedömningar om efterfrågan på varor och tjänster. Vidare ställs frågor om företagens kapacitetsutnyttjande, antal anställda, rekryteringsbehov, bristyrken samt löneutveckling. På motsvarande sätt får de offentliga arbetsgivarna frågor om utvecklingen för sin verksamhet samt om eventuell övertalighet. Uppgifterna inhämtas under sekretesskydd enligt SFS 2009:400 (Offentlighets- och sekretesslagen) 28 kap 12§. Arbetsgivarna har ingen juridiskt bindande skyldighet att delta i Arbetsförmedlingens undersökning.

Resultaten av intervjuundersökningen utgör den viktigaste källan till prognosbedömningarna. En analys och sannolikhetsbedömning av svaren görs dock även med hjälp av annan statistik och med hänsyn till andra faktorer som påverkar utvecklingen på arbetsmarknaden.

Urval och svarsfrekvenser

Basen för Arbetsförmedlingens prognoser är intervjuer med ett representativt urval av arbetsställen^[3] hämtade från Statistiska centralbyråns (SCB) företagsregister. Från och med 2013 avser urvalen arbetsställen med minst fem anställda. För arbetsställen med fler än

^[3] Med arbetsställe avses ett företags lokala arbetsplats.

100 anställda är undersökningen en totalundersökning. Urvalet är stratifierat utifrån näringsgren (enligt SNI 2007), arbetsställestorlek^[4] och region. Samma urval används normalt i ett år (två prognostillfällen) innan det byts ut mot ett nytt. Urvalet är anslutet till SCB:s Samu-system.

För att vara en urvalsundersökning är antalet intervjuade arbetsställen stort vilket gör att tillförlitligheten totalt sett bedöms som god. I den senaste undersökningen ingick 1 683 arbetsställen inom det privata näringslivet i Stockholms län och svarsfrekvensen blev 69,0 procent. Det sker även intervjuer med representanter för olika verksamhetsområden i landets samtliga kommuner och landsting samt med ett antal statliga arbetsgivare. I den senaste undersökningen ingick 239 offentliga arbetsgivare i urvalet i Stockholms län och svarsfrekvensen uppgick till 82,0 procent.

^[4] Urvalet är fördelat på följande storleksklasser: 5-9, 10-19, 20-49, 50-99 samt 100- anställda.

10.2 Bilaga 2 Definitioner

Arbetsförmedlingens efterfrågeindikator för näringslivet

Arbetsförmedlingens efterfrågeindikator visar arbetsgivarnas bedömningar av hur efterfrågeläget kommer att utvecklas under de kommande 6 månaderna. Indikatorn bygger på underlag från Arbetsförmedlingens intervjuundersökning och presenteras för det privata näringslivet. Värdet 100 motsvarar det historiska genomsnittet, och indikerar därmed ett normalt förväntningsläge. Värden över 100 visar ett starkare förväntningsläge än normalt och värden över 110 ett mycket starkare förväntningsläge än normalt. På motsvarande sätt visar värden under 100 ett svagare förväntningsläge än normalt och värden under 90 ett mycket svagare förväntningsläge än normalt.

Nettotal

Nettotalen är ett mått på arbetsgivarnas förväntningsläge. Talen beräknas som den andel arbetsställen som bedömer att efterfrågan på deras varor och tjänster kommer att öka minus den andel arbetsställen som bedömer att efterfrågan kommer att minska.

Inskrivna arbetslösa

Inskrivna arbetslösa är summan av öppet arbetslösa och deltagare i program med aktivitetsstöd. Arbetsförmedlingens verksamhetsstatistik tillhör inte Sveriges officiella statistik. Den officiella arbetslöshetsstatistiken redovisas av Statistiska centralbyrån (SCB) i deras Arbetskraftsundersökning (AKU).

Registerbaserad arbetskraft

Den registerbaserade arbetskraften utgörs av:

1. Den förvärvsarbetande nattbefolkningen (enligt SCB:s Registerbaserade arbetsmarknadsstatistik, RAMS).
2. Öppet arbetslösa (inskrivna på Arbetsförmedlingen).
3. Personer i program med aktivitetsstöd (inskrivna på Arbetsförmedlingen).

Den registerbaserade arbetskraften används för att redovisa andelen arbetslösa i Arbetsförmedlingens verksamhetsstatistik. Samtliga uppgifter avser åldersgruppen 16-64 år.

10.3 Bilaga 3 Arbetslöshetens sammansättning

Inskrivna arbetslösa 16-64 år som andel av registerbaserad arbetskraft i respektive grupp, genomsnitt av kvartal 4 2017 och kvartal 1 2018, Stockholms län

Kommun	Totalt 16-64 år	Kvinnor	Män	Unga 18-24 år	Äldre 55-64 år	Inrikes födda	Utrikes födda	Utbildning		
								Högst för- gymnasial	Gymnasial	Efter- gymnasial
Upplands Väsby	6,3	6,7	6,0	6,6	6,0	3,3	12,7	15,2	4,5	5,9
Vallentuna	2,7	2,4	2,9	4,1	2,9	1,7	8,4	7,8	2,1	2,3
Österåker	3,4	3,1	3,7	4,2	3,4	2,1	9,9	9,9	2,5	3,1
Värmdö	3,6	3,6	3,6	3,8	4,5	2,4	11,5	9,7	2,8	3,0
Järfälla	7,7	8,0	7,5	7,9	7,3	3,5	15,8	20,2	6,2	5,9
Ekerö	2,7	2,6	2,8	4,2	2,9	1,8	8,8	8,5	2,1	2,1
Huddinge	6,8	6,9	6,6	7,4	7,3	3,3	13,5	17,7	5,4	5,2
Botkyrka	10,8	11,8	10,0	8,5	13,1	4,5	17,0	22,1	8,5	8,3
Salem	4,8	5,0	4,6	6,2	5,5	3,1	10,6	11,8	4,4	3,4
Haninge	7,0	7,4	6,7	8,2	7,0	4,0	14,2	14,7	5,7	5,8
Tyresö	4,2	3,8	4,5	7,1	4,2	2,8	10,6	11,7	3,5	3,1
Upplands-Bro	6,3	6,5	6,0	7,6	6,1	3,5	13,1	14,0	4,6	6,0
Nykvarn	3,8	4,0	3,5	7,3	4,9	2,6	11,7	10,0	2,9	2,7
Täby	3,1	2,8	3,4	3,8	3,2	1,8	8,7	12,3	2,7	2,5
Danderyd	3,1	2,8	3,5	3,8	2,9	1,7	10,2	15,7	3,6	2,4
Sollentuna	5,2	5,1	5,2	5,5	5,2	2,3	12,5	17,7	4,3	3,9
Stockholm	6,0	5,9	6,2	6,2	7,1	3,1	14,2	20,5	5,8	4,1
Södertälje	12,8	14,8	11,0	9,3	17,5	5,0	22,5	27,5	9,0	10,0
Nacka	4,6	4,5	4,7	5,2	5,1	2,5	12,2	15,5	4,2	3,5
Sundbyberg	6,1	6,0	6,2	5,7	6,8	2,7	13,2	17,1	5,1	4,7
Solna	4,4	4,3	4,5	5,1	5,5	2,3	9,3	15,0	4,1	3,6
Lidingö	3,7	3,6	3,7	3,7	4,0	2,1	10,5	11,5	3,2	3,2
Vaxholm	2,9	2,5	3,4	5,6	2,6	1,6	12,6	9,6	2,2	2,6

Arbetsmarknadsutsikterna våren 2018
Stockholms län

Norrtälje	4,5	4,7	4,3	6,0	3,8	3,0	15,9	9,9	3,4	4,3
Sigtuna	7,0	7,3	6,6	6,9	6,6	2,8	14,5	16,5	4,9	6,1
Nynäs- hamn	6,1	6,1	6,1	9,7	5,6	4,0	15,2	13,8	4,7	5,1
Länet	6,1	6,1	6,0	6,4	6,8	3,0	14,2	18,2	5,2	4,3
Riket	7,4	7,0	7,7	9,8	6,4	3,9	21,5	22,7	5,9	4,9

Arbetsmarknadsutsikterna för Stockholms län är en del av Arbetsförmedlingens prognosarbete. På vår webbplats www.arbetsformedlingen.se/prognoser hittar du arbetsmarknadsutsikter för alla län samt för landet som helhet.

Om du är intresserad av mer information om framtidsutsikterna för ett speciellt yrke rekommenderar vi vår webbaserade vägledningstjänst *Yrkeskompassen*, som uppdateras två gånger per år. Se www.arbetsformedlingen.se/yrkeskompassen. Här beskrivs jobbmöjligheterna under det närmaste året för nära 200 yrken i samtliga län. Dessa täcker tillsammans 80 procent av arbetsmarknaden. I rapporten *Var finns jobben?* presenteras en sammanfattning av yrkesprognoserna per yrkesområde på riksnivå.

Prognosmaterialet är fritt att användas och får citeras med källhänvisning.

Nästa arbetsmarknadsprognos presenteras i december 2018.

Fakta om prognosen

Arbetsmarknadsutsikterna för Stockholms län är en del av Arbetsförmedlingens prognosarbete.

På vår webbplats arbetsformedlingen.se/prognoser kan du läsa mer om vårt prognosarbete. Där hittar du även arbetsmarknadsutsikter för alla län och för landet som helhet.

Om du är intresserad av mer information om framtidsutsikterna för ett speciellt yrke rekommenderar vi vår webbapplikation *Yrkeskompassen*. Se arbetsformedlingen.se/yrkeskompassen. Där beskriver vi jobbmöjligheterna på ett och fem års sikt för nära 200 yrken. Dessa yrken täcker tillsammans cirka 80 procent av arbetsmarknaden.

I rapporten *Var finns jobben?* presenteras en sammanfattning av yrkesprognoserna per yrkesområde på riksnivå. I broschyren *Jobbmöjligheter*, som publiceras länsvis, presenteras yrkesprognoser på regional nivå.

Nästa arbetsmarknadsprognos presenteras i december 2018.

Arbetsförmedlingen
113 99 Stockholm
Telefon 0771-60 00 00
www.arbetsformedlingen.se